Levert

KunnskapsParken Bodø

2019 | PETROLEUMSRELATERT LEVERANDØRINDUSTRI I NORD-NORGE

AUGUST 2020

Innhold

Side 3 Ti år med leveranser
Side 4 Leveranser fordelt på økonomiske regioner
Side 6 Nærmet seg 4 milliarder
Side 8 Leverte for nesten 3 milliarder kroner lokalt
Side 9 Venter reduksjon i 2020
Side 10 Nordland
Side 16 Troms
Side 22 Finnmark
Side 30 10 år med Levert-rapporter
Side 38 Enorme inntekter fra nordnorsk sokkel
Side 42 Sysselsetter nesten 3.400 nordlendinger

Forsidefoto:
Store mengder utstyr til Johan Castberg-utbyggingen losses og lagres på Polarbase.
Foto: Norsea Polarbase.

Metodisk avgrensning

Avgrensningene i Levert-rapporten er basert på at selskapene eller avdelingskontorene har registrert forretningsadresse i Nord-Norge, og at de leverer utstyr eller tjenester til petroleums-sektoren. Enkeltpersonforetak, offentlige foretak og leverandører av utstyr eller tjenester som ikke er bransjespesifikke er ikke medregnet. Listen inkluderer leverandører fra hele leverandørkjeden såfremt tjenestene eller produktene er inkludert i spesifikke leveranser til bransjen. Den metodiske avgrensingen er lik eller tilnærmet lik som alle tidligere år, noe som gjør tallene sammenlignbare over tid.

Ytterligere presisering;

- For bedrifter som er del av et konsern er kun den nordnorske aktiviteten tatt med. Dette gjelder selv om konsernet har hovedkontor i Nord-Norge
- Statlige institusjoner og offentlig eide selskaper er ikke tatt med
- Salgskontorer/agenter som selger produkter på vegne av nasjonale/internasjonale selskaper uten direkte industriell aktivitet i nord er holdt utenfor
- For rederier er aktiviteten knyttet til fartøyer som opererer utenfor landsdelen ikke inkludert, såfremt fartøyet ikke har hjemmehavn i landsdelen
- Entreprenører og selskaper innen bygg- og anleggssektoren med leveranser som ikke regnes som bransjespesifikke (eksempelvis bygg som kan anvendes av andre sektorer) er ikke tatt med
- Operatørselskapenes egen virksomhet er ikke inkludert i rapporten

Ti år med leveranser

Når vi i år har kartlagt leveransene fra nordnorsk leverandørindustri i 2019, har vi samtidig fullført en ti år lang rekke med Levert-rapporter. I denne perioden har den nordnorske leverandørindustrien omsatt for 41,1 milliarder kroner, og utført over 20.500 årsverk forbundet med sine leveranser. Dette velger vi å markere med å sette av en egen del av årets rapport som omhandler historien og utvikling på 2010-tallet.

Leveransene som kartlegges gjennom Levert-rapporten er bare en del av ringvirkningene petroleumsnæringen gir. Vi har derfor i årets rapport valgt å tallfeste og synliggjøre også de øvrige virkningene. Dette kommer i tillegg til det som alltid er hovedfokuset i Levert, leverandørindustrien.

Levert-metodikken fanger eksempelvis ikke opp sysselsettingen og omsetningen til offentlig eide selskaper. Havnevesenet i Hammerfest og Alstahaug kommune nyter blant annet svært godt av petroleumsaktiviteten. Det samme gjør Nordkapp Maritime Fagskole som holder sikkerhetskurs for blant annet Vår Energi og Equinor, samt lostjenesten som er sentral i omlastingsaktiviteten i Finnmark. Metodikken sier også at selskaper må ha forretningsadresse i Nord-Norge for å inkluderes. Med det faller en rekke leverandører til nordnorske prosjekter og -sokkel bort fra vår oversikt. Også operatørselskapenes egen virksomhet holdes utenfor Levert. Ringvirkningene av petroleumsaktiviteten, som vi synliggjør i et eget kapittel, er med andre ord større enn tallene selve Levert-rapporten frembringer.

Ved årets kartlegging har vi ringt til 249 bedrifter vi vet eller tror kan ha hatt leveranser til petroleumsnæringen, og vi ønsker å takke alle leverandørene har tatt seg tid å prate med oss. Som alltid har vi fått svar fra alle aktører, noe som er helt sentralt for å få til det presisjonsnivået Levert-rapporten skal ha, og alltid har hatt.

2019 ble på mange måter som leverandørene selv forventet da vi gjorde forrige kartlegging. Det ingen kunne forutse var koronapandemien, og alle utfordringene det har ført med seg – også for operatørselskaper og leverandører til petroleumssektoren. Nok en gang har vi sett et kraftig fall i oljeprisen, som i en kort periode var under 20 dollar fatet. Dette har igjen ført til stor usikkerhet hos alle involverte parter i bransjen. Usikkerheten for leveransene i 2020, og kanskje særlig 2021 er derfor stor. Men som alltid har leverandørene gitt oss sine beste estimater, og det blir veldig spennende å se hvordan dette treffer i forhold til de faktiske leveransene når vi skal gjøre kartleggingen til 2020-rapporten neste år.

I tillegg til denne rapporten, som du nå enten leser digitalt eller på papir, anbefaler vi et besøk på Levert-rapportens hjemmeside: www.levertrapporten.no. Her kan du gjøre dine egne analyser og sammenligninger, søke opp leverandørbedrifter og spore utviklingen som har vært de siste ti årene.

Årets rapport blir siste gang vi omtaler tre nordnorske fylker etter fylkessammenslåingen i nord. Fra neste års rapport, hvor vi starter å omtale et nytt ti-år med leveranser vil det komme endringer. Men i årets rapport har vi som tidligere et kapittel for hvert av de tre fylkene – Nordland, Troms og Finnmark.

Årets utgave av Levert-rapporten er finansiert av Equinor, Vår Energi, RN Nordic Oil, Wintershall DEA, Lundin Energy Norway, Olje- og energidepartementet, samt Nordland og Troms og Finnmark fylkeskommune. Vi ønsker å takke dem for bidrag og godt samarbeid rundt rapporten, og ønsker deg som leser god lesing!

Tom Steffensen (prosjektleder), Kristian Rydland Antonsen, Sunniva Greger og Carl Erik Nyvold, Kunnskapsparken Bodø.

Levert-teamet
Kunnskapsparken Bodø har i alle år hatt prosjektledelsen for Levert-rapporten, gjennomført datainnsamling i Nordland og utformet rapportens innhold. KUPA (Harstad) og Petro Arctic (Hammerfest) har vært samarbeidspartnere i prosessen, og stått for årets datainnsamling i henholdsvis tidligere Troms og Finnmark fylke. Gode innspill og støtte har vi også fått fra de økonomiske bidragsyterne til rapporten. Kartleggingen er basert på en rekke kilder, og gir et presist bilde på omfanget av leveranser og sysselsetting i den nordnorske leverandørindustrien. For å sikre kvaliteten på dataene som samles inn ble det gjort telefonintervjuer med samtlige bedrifter. Datainnsamlingen pågikk i perioden mars – juni 2020.

Årets datagrunnlag
249 bedrifter intervjuet, hvorav;
178 bedrifter med faktiske leveranser

Leveranser fordelt på økonomiske regioner

Likt som i de ni foregående årene, kunne Hammerfest i 2019 smykke seg med tittelen Nord-Norges største leverandørregion, både målt i omsetning og sysselsetting. Selv om både omsetningen og sysselsettingen var noe lavere enn i 2018, har leveransene stabilisert seg på et meget solid nivå. Nordland la bak seg et bra år, og særlig de største leverandør-regionene. Sandnessjøen passerte Bodø som største region i Nordland. I Troms opplevde Tromsø-regionen fallende leveranser, men har likevel tredje størst sysselsetting i landsdelen. Harstad-leverandørene på sin side har doblet omsetningen på to år. En dobbling har også regionene Mosjøen og Kirkenes opplevd i samme periode.

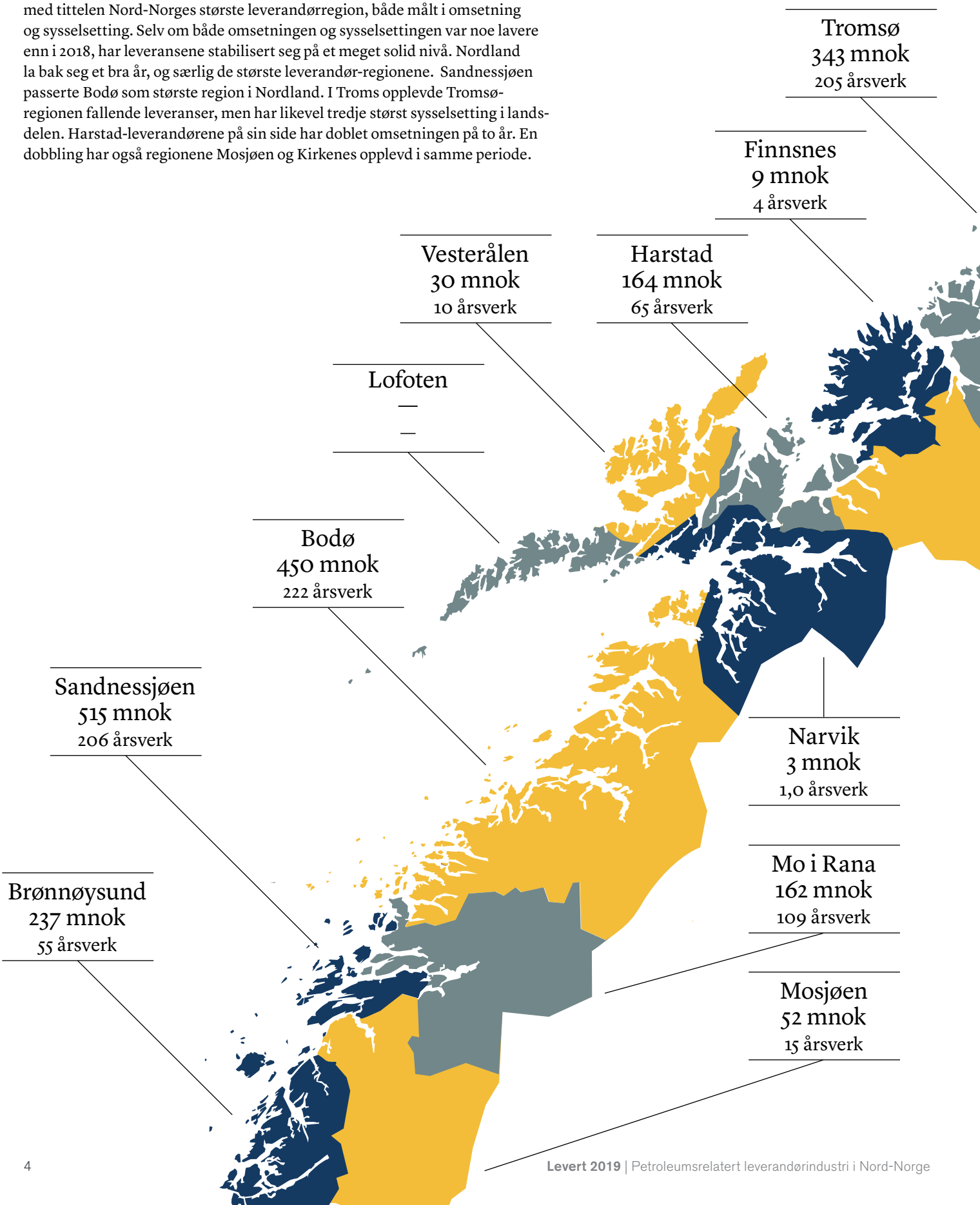

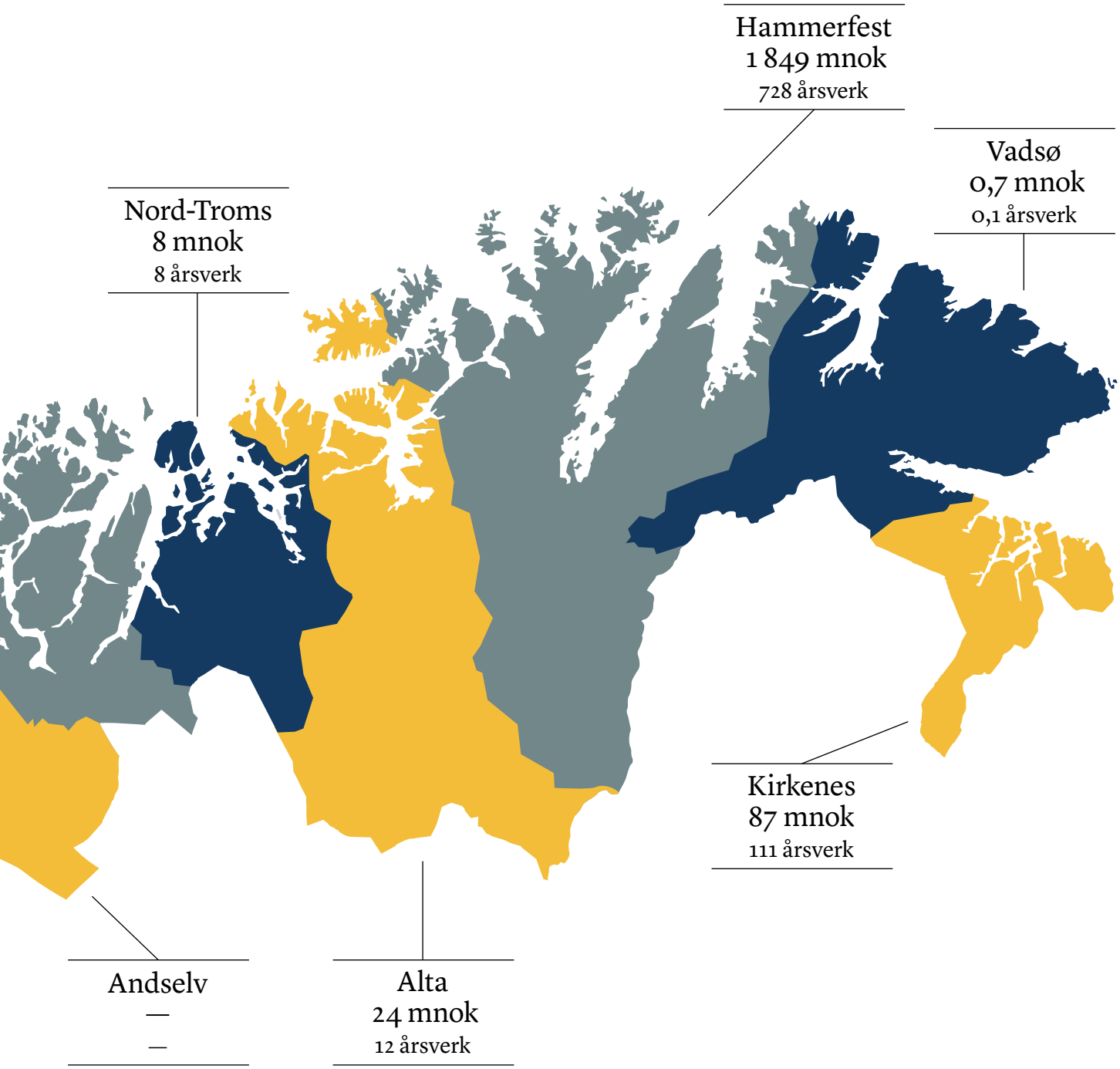

Totalleveransene fra Nord-Norge (i mrd. kr):

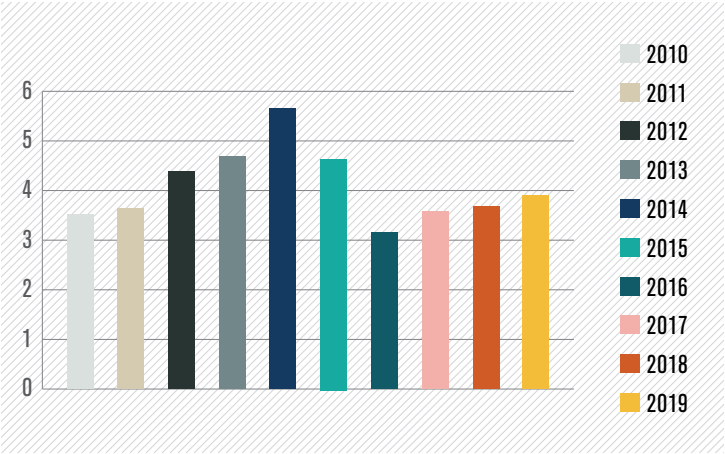

Nærmet seg 4 milliarder

De nordnorske leverandørbedriftene hadde forventninger om å passere 4,1 milliarder kroner i leveranser i 2019. Forventningene ble nesten innfridd, med leveranser for 3,93 milliarder kroner, en vekst på 4,7 prosent fra 2018. Det ble utført 1.749 årsverk forbundet med leveransene i 2019, knapt 100 flere enn året før.

Totalleveransene fra Nord-Norge (i mrd. kr)									
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
3,5	**3,7**	**4,4**	**4,7**	**5,6**	**4,7**	**3,2**	**3,6**	**3,8**	**3,9**

Fordeling varer og tjenester 2019:

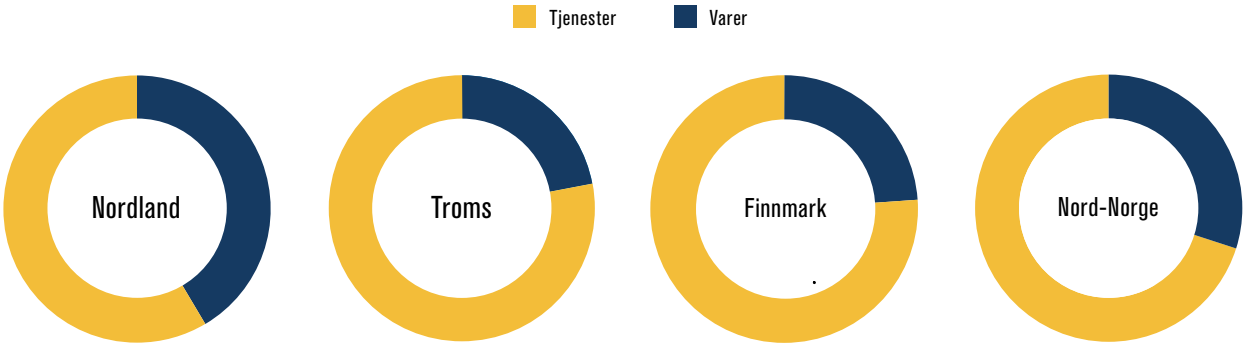

Det var 178 bedrifter som hadde bransjespesifikke leveranser i 2019, to mer enn året før. Flest leverandørbedrifter til petroleumssektoren var å finne i Nordland med 79 (78 i 2018), fulgt av Finnmark sine 60 (55) og Troms med 39 (43).

Leveransene til petroleumsnæringen utgjorde 36,3 prosent av bedriftenes totale omsetning. Altså er petroleumsleveransene svært viktige for leverandørbedriftene i Nord-Norge. Samtidig ble det levert til et bredt spekter av andre næringer. I alle tre fylkene ble havbruk, fiskeri, bygg og anlegg samt øvrig industri nevnt som viktige kundegrupper til leverandørene, i tillegg til petroleum. Finnmarksleverandørene er klart mest avhengig av leveranser til petroleumssektoren: Hele 69 prosent av leverandørenes totale omsetning var knyttet opp mot petroleumsleveranser 2019, mot 31 og 16 i Nordland og Troms. Imidlertid har Finnmarksbedriftene sin andel gått ned fra 71 prosent i 2018, mens bedriftene i Nordland og Troms har økt fra henholdsvis 27 og 15 prosent.

Forklaringen bak det høye tallet i Finnmark finner man hos de største leverandørbedriftene. De er i stor grad spesialiserte til å jobbe opp mot petroleumsnæringen, og har etablert seg i Finnmark som følge av kontrakter knyttet opp mot installasjonene som er under utbygging og drift. Deres omsetning var utelukkende, eller tilnærmet utelukkende knyttet opp mot petroleumsleveranser, mens omsetningen for leverandørene i Nordland og Troms var mer spredt blant ulike næringer.

Videre vekst i Nordland og Troms, lite fall i Finnmark

Mens leverandørene i Nordland og Troms har hatt vekst i sine leveranser i henholdsvis to og tre år på rad, falt leveransene i Finnmark for andre året. Det er imidlertid kun 2017- og 2018-leveransene som har vært høyere enn leveransene Finnmark registrerte i 2019.

For Nordlandsleverandørene økte leveransene med 23 prosent fra 2018 til 2019. Forventningene tilsa 27 prosent vekst. Siden 2017 har imidlertid veksten i leveranser vært på hele 46 prosent, nokså jevnt fordelt mellom regionene. Den største omsetningsveksten i to-årsperioden har imidlertid vært i Sandnessjøen-regionen.

Leverandørene i Troms økte sine leveranser med 10 prosent, mot forventninger om 12 prosent vekst. De siste tre årene har leveransene i Troms økt år for år, og totalt har leveransene økt med 16 prosent i treårsperioden. Finnmarksleverandørene hadde et fall i sine leveranser på 7 prosent sammenlignet med 2018, mot forventninger om uendret nivå. Siden 2017 har leveransene falt med 10 prosent. Hammerfest-regionen er det definitive lokomotivet for leveranser både i Nord-Norge og Finnmark, og tross to år med fall står regionen svært sterkt som leverandørhovedstaden i nord.

Av den samlede omsetningen forbundet med leveransene fra Nord-Norge i 2019, stod Finnmark for 50 prosent, mot Nordland og Troms sine 37 og 13 prosent. Med det har Finnmark sin andel av totalleveransene falt med 6 prosentpoeng fra 2018, mens Nordland har økt sin andel tilsvarende.

Sysselsettingsvekst for pendlere
I 2019 utførte nordnorsk leverandørindustri 1.749 årsverk, en vekst på 98 årsverk sammenlignet med 2018. Flest årsverk ble utført i Finnmark (851), fulgt av Nordland (617) og Troms (281). Antall utførte årsverk i Finnmark falt med 22, mens Nordland og Troms økte med henholdsvis 84 og 36. 74 av de 98 nye årsverkene utført i nordnorsk leverandørindustri ble utført av arbeidskraft som ble pendlet inn. Antall årsverk utført av personer bosatt i Nord-Norge økte med andre ord med 24.

67 prosent av årsverkene ble utført av personer bosatt i Nord-Norge. Størst var pendlerandelen i Finnmark, selv om den falt fra 46 prosent i 2018 til 45 prosent i 2019. Også i Troms falt pendlerandelen med ett prosentpoeng til 14 prosent, mens den i Nordland økte fra 14 prosent til 26 prosent. Hele sysselsettingsveksten i Nordland kom som følge av økt innpendling, noe som i stor grad kan sees i sammenheng med prosjektaktivitet med behov for innleid personell på Helgeland.

Støtte- og servicetjenester størst
Felles for både Nordland, Troms og Finnmark er at flest årsverk ble utført i kategorien støtte- og servicetjenester. Her finner man underkategorier som base, logistikk og transport, test og inspeksjon, bemanning, konsulent og utstyr. Til sammen ble det utført 704 årsverk av nordnorsk leverandørindustri i denne kategorien i 2019, mot 657 i 2018. Flest i Finnmark (343), fulgt av Nordland (224) og Troms (137).

Sammenlignet med 2018 var det også vekst i utførte årsverk innen konstruksjon og fabrikasjon i Nordland og Finnmark. Veksten fra 206 til 275 utførte årsverk kan sees i sammenheng med prosjektoppdrag knyttet til Johan Castberg-feltet. Innen vedlikehold og modifikasjon ble 354 av de 409 årsverkene i 2019 utført i Finnmark. Dette er litt lavere enn året før. Innen sikkerhet og beredskap ble det utført ca. 30 færre årsverk sammenlignet med året før, mens undervannsteknologi- og tjenester økte med 40 årsverk.

Utdanningsnivå
Av de 1.749 årsverkene utført av nordnorsk leverandørindustri, ble 55 prosent utført av fagarbeidere. 34 prosent ble utført av personer med høyere utdanning, mens resterende 11 prosent var ufaglærte. I Nordland og Finnmark stod fagarbeidere for henholdsvis 65 og 59 prosent av de utførte årsverkene, mens i Troms ble hele 72 prosent av årsverkene utført av personer med høyere utdanning. For første gang siden 2013 har antall årsverk utført av personer med høyere utdanning økt i Nord-Norge. Veksten skjedde i Nordland og Troms, mens andelen falt litt i Finnmark.

Stor variasjon i leveransestørrelse
Av de 178 bedriftene med bransjespesfikke leveranser, hadde 41 av disse leveranser for under 1 million kroner i 2019. 124 hadde leveranser for under 10 millioner. Det er i Finnmark man finner flest leverandører med leveranser for mer enn 10 millioner kroner. Hele 45 prosent av Finnmarksbedriftene var i den kategorien, mot 22 og 23 prosent i Nordland og Troms.

12 leverandører hadde leveranser for mer enn 100 millioner kroner, mot 10 i 2018. 51 av leverandørbedriftene hadde all, eller tilnærmet all omsetning knyttet opp mot petroleumsleveranser. Av disse var 23 i Finnmark, 19 i Nordland og 9 i Troms.

Vekst i vareleveranser
Leveransene fra nordnorsk leverandørindustri til petroleumssektoren i 2019 bestod av 70 prosent tjenester og 30 prosent varer. Dette er tilnærmet likt som i 2018. I Nordland og Finnmark var andelen vareleveranser henholdsvis 42 og 24 prosent både i 2018 og 2019, mens andelen vareleveranser økte fra 19 til 22 prosent i Troms. Tjenesteleveranser dominerte med andre ord leveransene fra alle tre fylkene.

Årsverk fordelt på kategorier:

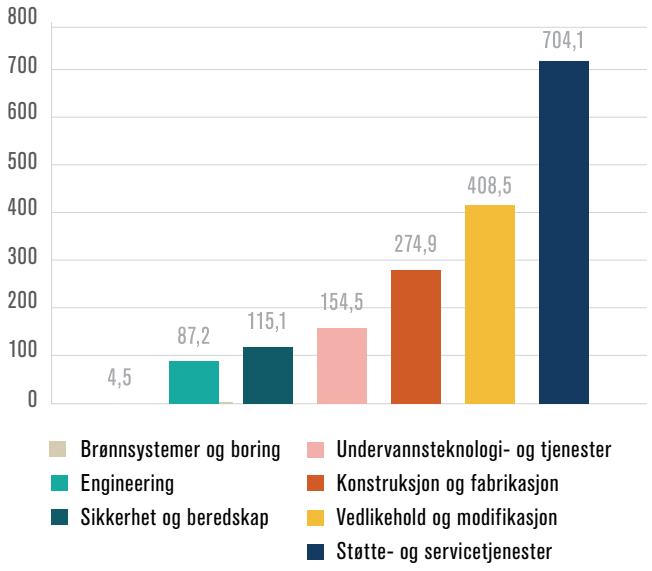

Utdanningsnivå 2019:

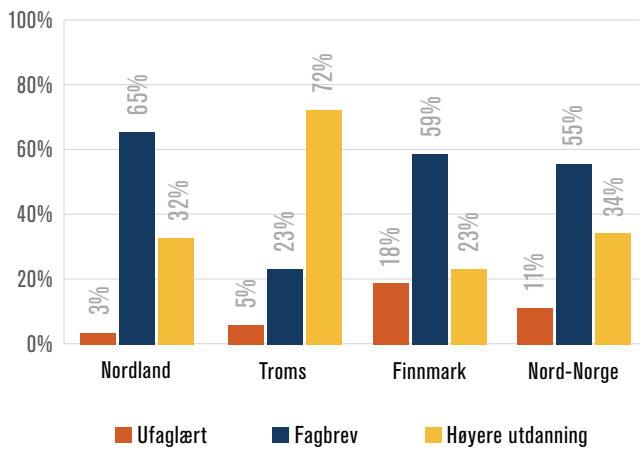

Leverte for nesten 3 milliarder kroner lokalt

De lokale leveransene øker stadig, mens leveransene utenfor Nord-Norge har stagnert.

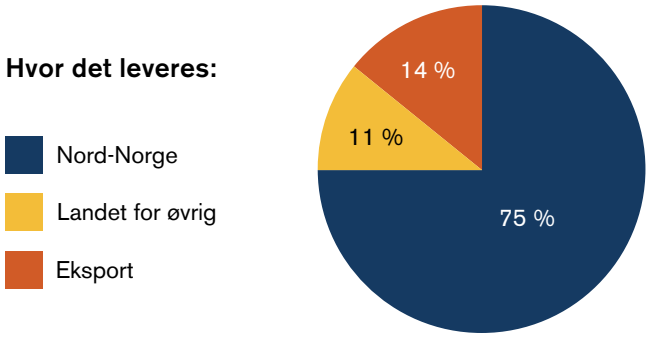

Hele 75 prosent av leveransene fra nordnorsk leverandørindustri gikk til kunder eller prosjekter i Nord-Norge. I sum utgjorde dette nesten 3 milliarder kroner, en økning på 200 millioner kroner fra 2018. Eksportleveransene økte med 70 millioner kroner, til 550 millioner, mens leveranser til Norge utenom Nord-Norge var på 440 millioner kroner, et fall på 110 millioner.

2019-leveransene til kunder og prosjekter i Nord-Norge er som høye å regne sammenlignet med tidligere års leveranser, selv om det fortsatt er et lite stykke opp til det høyest registrerte nivået i 2014 på 3,66 milliarder kroner. Veksten i lokale leveranser forklares med at det nå er fem installasjoner i drift, i tillegg til Johan Castberg-installasjonen som er under bygging.

At de nasjonale leveransene og eksportleveransene har blitt halvert sammenlignet med toppårene kan ha en sammenheng med at konkurransen om disse leveransene har hardnet til.

Enkelte virksomheter har også redusert sitt fokus på næringen, og satser heller mot andre markeder som havbruksektoren. Samtidig vet vi at mange leverandører både er i stand til, og satser hardt for økte leveranser til petroleumssektoren.

Forskjellig stoppested for det som leveres

Mellom fylkene er det visse forskjeller på hvor varene og tjenestene til leverandørbedriftene ender opp. Finnmarksleverandørene leverer tilnærmet utelukkende lokalt. Hele 95 prosent av omsetningen ble knyttet til kunder i Nord-Norge, nokså likt som i 2018. I Nordland var 60 prosent av omsetningen forbundet med leveranser til Nord-Norge, 15 prosent til landet for øvrig, mens resterende 25 prosent var eksportomsetning. Med det økte Nordland sine lokale leveranser både målt i prosentandel, samt i kroner og øre. I Troms var det en relativt jevn fordeling mellom de tre kategoriene, med 42 prosent lokalt, 32 prosent nasjonalt og 26 prosent eksport. Fordelingen var uendret fra 2018.

Leveranser til utbyggingsfase av petroleumsprosjekter økte med mer enn 400 millioner kroner for de nordnorske leverandørene. Mer enn 300 millioner av veksten kom fra Nordland, mens det resterende i hovedsak kom fra Finnmark. Leveranser til leteaktivitet og driftsfasen ble begge redusert med omtrent 100 millioner kroner, hvorav størst fall for Finnmarksleverandørene.

Leverer til nordnorske installasjoner

Hele 80 prosent av leveransene til nordnorske kunder og prosjekter i 2019 kunne tilskrives de nordnorske installasjonene som var i drift, samt utbyggingen av Johan Castberg. I sum utgjorde leveransene 2,34 milliarder kroner. Størst var leveransene til Goliat, med i overkant av 900 millioner kroner, drøyt 200 millioner lavere enn i 2018. Leveransene til Hammerfest LNG/Snøhvit og Norne økte med henholdsvis 130 og 60 millioner kroner. Utbyggingen av Johan Castberg-feltet og Askeladd, som skal tilføre ny gass inn til Hammerfest LNG, medførte omsetning for nordnorsk leverandørindustri på henholdsvis 259 og 68 millioner kroner i 2019. Leveransene til Aasta Hansteen, som var i normal drift i 2019, falt med nesten 100 millioner kroner, mens leveransene til Skarv økte med drøyt 30 millioner.

Leveranser til installasjoner i Nord-Norge 2019 (millioner kroner)

	Norne	Hammerfest LNG	Aasta Hansteen	Johan Castberg	Goliat	Skarv
Sum	**257**	**513**	**134**	**159**	**910**	**188**
(Endring fra 2018)	(60)	(131)	(-92)	(118)	(-207)	(33)

Venter reduksjon i 2020

Leverandørene venter at reduksjon i leveransene for 2020 på nesten 9 prosent. Det er flere forklaringer bak anslaget. Lav oljepris gjør at det ventes noe svakere etterspørsel fra petroleumssektoren. I tillegg har sentrale leverandørbedrifter i Troms flyttet sin virksomhet ut av landsdelen. Samtidig ser man også at en rekke større utbyggingsprosjekter gikk inn i en fase med lavere aktivitetsnivå i 2020. Går det som leverandørene venter vil leveransene i 2020 bli på 3,6 milliarder kroner. Antall utførte årsverk ventes å falle med 230 sammenlignet med 2019.

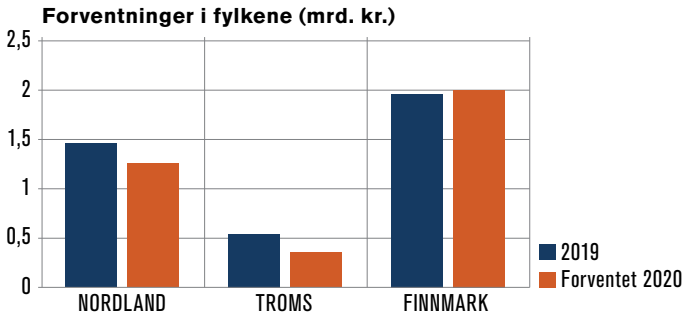

Det er imidlertid en viss usikkerhet knyttet til anslagene. En stor del av intervjuene ble gjennomført i en tidlig fase etter at Norge stengte ned som følge av koronapandemien, og det var på det tidspunktet stor usikkerhet blant flere av leverandørene med tanke på gjennomføring av eksisterende prosjekter og tilfang på nye. En svært lav oljepris på intervjutidspunktene kan nok også ha vært med å påvirke hvordan respondentene så for seg resten av 2020-leveransene. Inntrykket fra samtalene var at starten på 2020 så lys ut for mange, men at pandemien bragte med seg mange mørke skyer.

Det er leverandørene i Nordland som venter størst reduksjon i omsetning forbundet med petroleumsleveransene i 2020. Går det som ventet blir leveransene 200 millioner kroner, eller 14 prosent lavere enn i 2019. Det ventes også 100 færre utførte årsverk. Alle de store regionene venter en viss reduksjon i omsetning, klart størst i regionene Mo i Rana og Mosjøen med et fall på henholdsvis 33 og 45 prosent.

Av fylkene er det Troms som venter den største prosentvise nedgangen i omsetning, med hele 35 prosent, hvorav hele 50 prosent reduksjon i Tromsø. Sysselsettingen forbundet med leveransene fra fylket ventes redusert med 82 årsverk. Årsaken til reduksjonen som ventes omtales nærmere i Troms-kapittelet. I Finnmark er det optimisme å spore, og leveransene fra fylket ventes igjen å passere 2 milliarder kroner med knapp margin. Det er vekstforventninger på 4 prosent i Hammerfest-regionen som driver det samlede vekstanslaget på drøye 2 prosent. Kirkenes-leverandørene venter reduksjon på drøyt 25 prosent. Antall utførte årsverk forbundet med leveransene i Finnmark fylke ventes imidlertid å falle med omtrent 50.

Pessimisme på kort sikt

Godt over halvparten av leverandørbedriftene hevdet at markedsutsiktene var forverret sammenlignet med samme tid i fjor, noe som er veldig naturlig med tanke på redusert oljepris og økt usikkerhet som følge av koronapandemien. 41 prosent av leverandørene venter lavere leveranser i 2020 sammenlignet med 2019, 29 prosent venter vekst. På litt lengre sikt, for 2021, er det imidlertid mer optimisme å spore. Under 20 prosent av leverandørene venter lavere omsetning forbundet med petroleumsleveranser i 2021 enn det de venter i 2020. Altså venter en klar majoritet uendrede leveranser, eller vekst neste år.

12 av de 17 leverandørene med leveranser for mer enn 50 millioner kroner i 2019 venter redusert omsetning i 2020. I sum venter de 17 største leverandørene nesten 400 millioner i lavere omsetning fra leveranser til petroleumssektoren. Med andre ord venter de mindre leverandørene samlet sett en vekst i sine leveranser i 2020.

Stabile leveranser til nordnorske installasjoner

For 2020 venter leverandørene overordnet nokså stabile leveranser til de nordnorske installasjonene. Samlet sett ventes en reduksjon på ca. 4 prosent i leveransene til de fem installasjonene i drift, samt Johan Castberg som er under utbygging. Mens leverandørene i Nordland og Troms venter en liten reduksjon i sine leveranser til de nordnorske installasjonene, venter Finnmarksleverandørene vekst, drevet av økte leveranser til Johan Castberg og Hammerfest LNG.

Forventede leveranser til installasjoner i Nord-Norge 2020 (millioner kroner)					
Norne	Hammerfest LNG	Aasta Hansteen	Johan Castberg	Goliat	Skarv
147	**647**	**157**	**331**	**743**	**171**

NORDLAND

Leverer spesialkabler til hele verden

Kabelfabrikken til Nexans på Rognan står for 20 prosent av sysselsettingen i privat sektor i hele Saltdal kommune.

Nexans har 240 fast ansatte på tettstedet Rognan med drøyt 2.500 innbyggere. I hele Saltdal kommune bor det under 5.000 innbyggere. Saltdal har gjort seg avhengige av Nexans og vice versa.

– Som hjørnestensbedrift blir vi noe mer enn bare en arbeidsplass, og de ansatte er ambassadører for oss hele døgnet. De er stolte av sin jobb. Det legger også et stort samfunnsansvar på oss, sier fabrikksjef Karl-Peter Johansen.

Fra telefonkabler til offshoreleveranser

Fabrikken på Rognan ble etablert i 1972, da som Standard Telefon- og Kabelfabrikk AS (STK). Norge lå på bunnen i telefontetthet, og en ny fabrikk måtte bygges for å produsere telefonkabler. Arbeidsmarkedet i Oslo var stramt, og det var et politisk ønske om å etablere fabrikken i nord. Valget falt på Rognan, en drøy times kjøretur sørøst for Bodø.

– Vi ble historisk bygd for en kundegruppe med ett produkt – kobberkabler til telefoni. Helt siden etableringen i 1972 har Rognan-fabrikken drevet med kompetansebasert innovasjon, og tenkt på hvilke nye og andre produkter og tjenester vi kan levere. Den tanken sitter fortsatt i veggene her, sier Johansen.

De første offshoreleveransene fra Nexans på Rognan ble gjort ti år etter fabrikkens oppstart. I dag er offshore- og telekomleveranser fabrikkens to hovedområder. Viktigheten av å ha flere sektorer å levere til understrekes, særlig når markedene svinger. Kundene for produktene som skipes ut fra havna i Rognan er å finne i alle verdensdeler.

– I tillegg til produktene, har vi serviceteknikere med svært høy og etterspurt kompetanse som sendes fra oss på Rognan, til hvor det enn måtte være. I fjor besøkte serviceteknikerne våre både USA, Skottland, Aserbajdsjan og en rekke andre land, sier Øystein Skaland, prosjektleder hos Nexans Rognan.

I det siste har Nexans også levert en rekke kabler til kraftdistribusjon under havoverflaten, typisk til øysamfunn og marine installasjoner, eksempelvis i havbruksnæringen. Her, og i andre innovasjonsprosjekter drar Nexans god nytte av sine erfaringer som offshoreleverandør.

– Vi flytter stadig grenser og setter rekorder på våre leveranser, enten man snakker lengde eller det å gå dypest, sier Skaland.

Offshoreleveranser til Johan x 2

Innovasjon ligger i Rognan-fabrikkens DNA. ROV-kabler og umbilicalkabler har tradisjonelt vært leveransene til offshorenæringen.

– Til Johan Sverdrup-feltet i Nordsjøen, og nå også Johan Castberg-feltet utenfor kysten av Finnmark, er vi med på leveranse av et reservoarmonitireringssytem (PRM-system). Dette gjør vi sammen med Alcatel Submarine Networks i Frankrike, sier Skaland.

Skaland har som leder for prosjektene ansvar for at de gjennomføres på kostnad og tid. Til Johan Sverdrup ble det levert ca. 540 kilometer kabler. Dette tilsvarer en tredjedel av strekningen Nordkapp – Lindesnes. Til Johan Castberg er det snakk om ca. 240 kilometer kabler.

– Det er hele tiden snakk om spesialleveranser, som kan inneholde så mye som 768 fiberledninger i en enkelt kabel.

Stort ansvar

Som kommunens hjørnestensbedrift både har og tar Nexans mye ansvar. De skryter av kommunen som industrivertsskap, og samarbeider tett med de lokale utdanningsinstitusjonene.

– Sammen med Saltdal kommune, Saltdal videregående skole og kraftselskapet Dragefossen arrangerer vi Teknouka. Teknouka er et tilbud til de som starter i 10. klasse i Saltdal og omkringliggende kommuner. Tanken er at vi skal gjøre ungdommene kjent med hva det betyr å jobbe med teknologi, og hvordan det de lærer på skolen er relevant i næringssammenheng, sier fabrikksjef Johansen.

Hos Nexans lærer elevene blant annet å skøyte fiber, mens de hos Dragefossen lærer hvordan vannverk fungerer for å hente ut energi. Praktisk læring gjennom realfag, enkelt forklart.

– Vi har jobbet lenge med lærlingeordningen og stipender for de som går videre på høyere utdanning. Vi har et svært tett samarbeid med Saltdal videregående

Fabrikkområdet til Nexans på Rognan er like stort i dimensjoner som det er viktig for lokalsamfunnet. Foto: Nexans

skole, en skole med svært høy gjennomføringsgrad, lite fravær og 100 prosent lærlingeformidling i 2019.

– I tillegg jobber vi nå med en videreutdannings-modul innen automasjon og digitalisering for våre ansatte som har fagbrev i bunn. Dette i samarbeid med industriklyngen ACT og fagskolen Tinius Olsen på Kongsberg. Vi har produksjon 24 timer i døgnet, tilnærmet hele året – så kompetansebygging hos, og tillit til den enkelte ansatte er svært viktig for oss, sier Johansen.

Bærekraft på alle nivåer

Sentralt i arbeidet til Nexans står bærekraft. Selskapet jobber bevisst for å ivareta både den sosiale, økonomiske og miljømessige dimensjonen i FN sine bærekraftmål.

– Vi må hele tiden utvikle oss som bedrift. Måten vi opererer på lokalt med tanke på miljø og sikkerhet er i verdensklasse. Produktene vi utvikler er en del av løsningen på utfordringene verden har, og vi benytter oss av den kompetansen vi har opparbeidet oss gjennom mange år for å tenke alternative løsninger. Eksempelvis kan vi bruke erfaringer fra å være petroleumsleverandør til å bidra positivt inn mot matproduksjon offshore, eller til mineralutvinning fra havbunnen og hydrogenproduksjon, sier Johansen.

– Vi må også tenke økonomisk bærekraft, både for selskapet sin del, men også kommunen hvor vi som den største private arbeidsplassen føler et stort ansvar, avslutter Johansen.

Produksjonshallen hos Nexans på Rognan. Foto: Nexans

Nordland

Kartet viser bedrifter fra de ulike regionene i Nordland som leverte varer og tjenester for 0,5 mill. kr eller mer til petroleumssektoren i 2019.

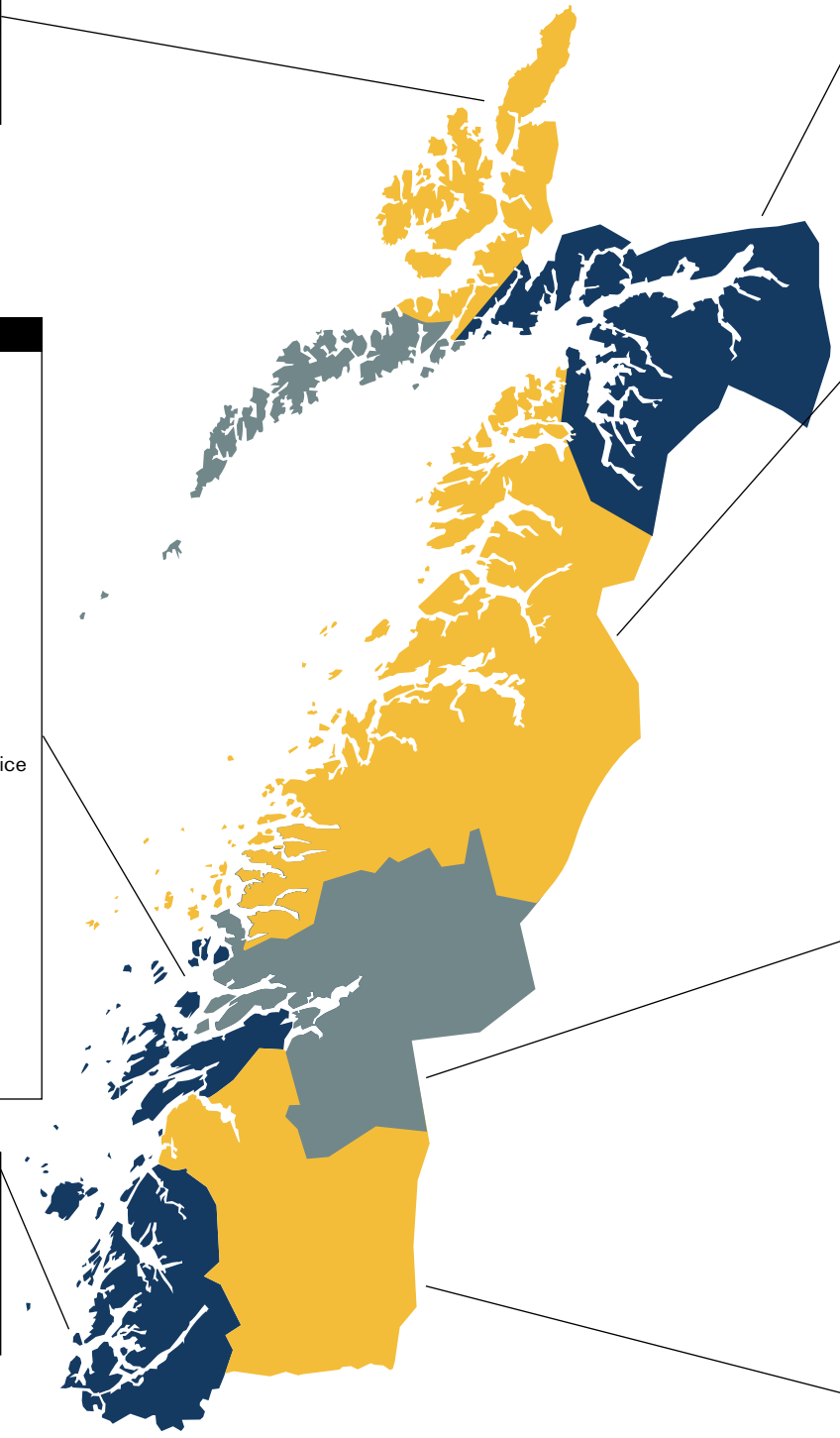

Vesterålen
- Delitek
- Norlense
- SMV Hydraulic

Narvik
- Norconsult

Bodø
- Industrivisualisering
- Kunnskapsparken Bodø
- Maskinering
- Multiconsult Bodø
- Nexans
- Novatek
- Rapp Bomek
- Restech
- Semek
- Svenns Transport
- Unifab
- Østbø

Sandnessjøen
- Aker Solutions
- Aquarock Company
- Arne Bjørnvold
- ASCO Sandnessjøen
- Baker Hughes
- Bring Cargo
- GAC Sandnessjøen
- Helgeland Overflateteknikk
- Helgeland V&M
- Helgelandsbase
- Modex
- Multiconsult Sandnessjøen
- Norlines
- Oss-nor
- Ramco Norway
- Sandnessjøen Offshoreservice
- Sandnessjøen Vaktselskap
- SAR
- Score
- Seløy Undervannservice
- Sinus
- Slipen Mekaniske
- SOS Inspection
- Svetek
- Tess Nord
- Testpartner
- Tools

Mo i Rana
- Arctic Resource
- DNV GL Mo i Rana
- Grotnes Steel
- IMTAS
- Ingeniørgruppen
- Kunnskapsparken Helgeland
- Miljøteknikk Terrateam
- Miras Hydraulikk
- Miras Solutions
- Mo Industripark
- Momek Group
- MoTest
- Sintef Molab
- Weldservices
- Westcon Helgeland

Brønnøysund
- BM Elektro
- CHC Helikopter Service
- North Sea Safety
- Sør-Helgeland Vaktselskap
- Torghatten
- Visual 360

Mosjøen
- Bilfinger Helgeland
- Helgeland Industrier
- Mosjøen Kulde og Klimaservice
- Nordic Crane
- Paul Nygaard

Økonomiske regioner: I denne rapporten er Statistisk Sentralbyrås inndeling i økonomiske regioner lagt til grunn. De økonomiske regionene i Nordland består av følgende kommuner: **Vesterålen:** Andøy, Bø, Hadsel, Sortland og Øksnes. **Lofoten:** Flakstad, Moskenes, Røst, Vestvågøy, Værøy og Vågan. **Narvik:** Ballangen, Evenes, Lødingen, Narvik, Tjeldsund og Tysfjord. **Bodø:** Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Rødøy, Saltdal, Steigen og Sørfold. **Mo i Rana:** Hemnes, Nesna og Rana. **Mosjøen:** Grane, Hattfjelldal og Vefsn. **Sandnessjøen:** Alstahaug, Dønna, Herøy, Leirfjord, Lurøy og Træna. **Brønnøysund:** Bindal, Brønnøy, Sømna, Vega og Vevelstad.

Klassifisering

Tabellen viser bedrifter som hadde leveranser for 0,5 mill. kr eller mer til petroleumssektoren i 2019. Bedriftene er fordelt på kategorier basert på hvilke typer leveranser bedriftene hadde mest av. Enkelte av leverandørene har leveranser som kan klassifiseres innen flere av områdene.

UNDERVANNSTEKNOLOGI- OG TJENESTER

Aquarock Company
Nexans
Seløy Undervannservice

ENGINEERING

Aker Solutions
Ingeniørgruppen
Multiconsult Bodø
Multiconsult Sandnessjøen
Norconsult

KONSTRUKSJON OG FABRIKASJON

Aker Solutions
Grontes Steel
IMTAS
Maskinering
Miras Solutions
Momek Group
Mosjøen Kulde og Klimaservice
Rapp Bomek
Semek
Slipen Mekaniske
SMV Hydraulic
Westcon Helgeland

VEDLIKEHOLD OG MODIFIKASJON

Bilfinger Industrial Services
Helgeland Overflateteknikk
Helgeland V&M
Miras Hydraulikk
Score
Svetek

SIKKERHET OG BEREDSKAP

Norlense
Plastfabrikken
Restech Norway

STØTTE- OG SERVICETJENESTER

TEST OG INSPEKSJON

DNV GL
MoTest
Novatek
Ramco
Sintef Molab
SOS Inspection
Testpartner

BASE, LOGISTIKK OG TRANSPORT

ASCO
Bring Cargo International and Offshore
CHC Helikopter Service
GAC Sandnessjøen
Helgelandsbase
Mo Industripark
Nordic Crane
Norlines
North Sea Safety
Oss-nor
Sandnessjøen Offshoreservice
Sandnessjøen Vaktselskap
Svenns Transport
Sør-Helgeland Vaktselskap
Torghatten

MILJØ, AVFALL

Delitek
Helgeland Industrier
Miljøteknikk Terrateam
SAR
Østbø

BEMANNING

Arctic Resource
BM Elektro
Unifab
Weldservices

KONSULENT

Industrivisualisering
Kunnskapsparken Bodø
Kunnskapsparken Helgeland
Visual 360

UTSTYR

Arne Bjørnvold
Baker Hughes
Modex
Paul Nygaard
Sinus
Tess Nord
Tools

I Nordland er det kategorien støtte- og servicetjenester som er størst, både målt i antall bedrifter og sysselsatte årsverk. Sentralt i denne kategorien er basetjenester knyttet til de tre feltene i Norskehavet Nord. Det er betydelig sysselsetting også innen konstruksjon og fabrikasjon, samt undervannsteknologi- og tjenester.

Vekst som ventet

Nordlandsbedriftene hadde bransjespesifikke leveranser for 1,45 milliarder kroner i 2019, fordelt på 617 årsverk. Dette er omtrent som leverandørene selv ventet ved forrige Levert-kartlegging. Sammenlignet med året før var det en vekst i omsetningen på drøyt 23 prosent, og det ble uført 84 flere årsverk. Veksten i utførte årsverk har utelukkende kommet fra arbeidskraft som har vært pendlet inn til Helgeland. For 2020 ventes et fall i leveransene fra Nordland på 200 millioner kroner, og det vil utføres 100 færre årsverk.

Leverandørindustrien i Nordland har slitt med å løfte sine leveranser etter oljeprisfallet i 2014 og den påfølgende omstillingsperioden. Fra 2012 til 2015 var leveransene fra Nordland på godt over 2 milliarder kroner årlig, mens det i perioden 2016 til 2018 var leveranser for like over og under 1 milliard. At industrien nærmet seg 1,5 milliarder i 2019, og har økt leveransene med omtrent 50 prosent på to år, er positivt. Ved 2018-kartleggingen var det stor optimisme å spore, med rette når man ser tallene. Som følge av koronapandemien og fall i oljeprisen er imidlertid deler av optimismen snudd. 2020-leveransene ventes likevel å være over nivået man så mot slutten av den forrige oljekrisen.

I årets Levert-kartlegging ble det gjennomført 122 intervjuer i Nordland, hvorav 79 hadde bransjespesifikke leveranser. Petroleumsrelatert omsetning utgjorde 31 prosent av leverandørenes totale omsetning. Av de totale leveransene fra Nord-Norge sto Nordland for 37 prosent av omsetningen og 35 prosent av de utførte årsverkene. Dermed økte Nordland sin andel av den nordnorske leverandørindustriens omsetning med 6 prosentpoeng, og andelen av utførte årsverk med 3 prosentpoeng.

Størst for første gang

For første gang i Levert-historien var det Sandnessjøen-regionen i Nordland som hadde høyest omsetning forbundet med sine leveranser. Med en omsetning på 515 millioner kroner var dette det nest høyeste målte nivået og veksten fra 2018 var på mer enn 50 prosent. Det var 206 årsverk forbundet med leveransene, fordelt på 31 leverandørbedrifter. Med det økte utførte årsverk med 34, og det kom til tre nye leverandørbedrifter.

Regionen hadde store leveranser innen både konstruksjon og fabrikasjon, vedlikehold og modifikasjon, i tillegg til støtte- og servicetjenester. Sistnevnte sees særlig i sammenheng med baseaktiviteten utenfor sentrum av Sandnessjøen. Omtrent 60 prosent av omsetningen fra leverandørene i Sandnessjøen i 2019 kunne knyttes direkte opp mot feltene utenfor kysten av Nordland; Norne, Skarv og Aasta Hansteen. Regionen venter et fall i sine leveranser på drøye 8 prosent for 2020.

Lossing av riseranker til Johan Castberg fra Westcon Helgeland. Foto: Westcon Helgeland.

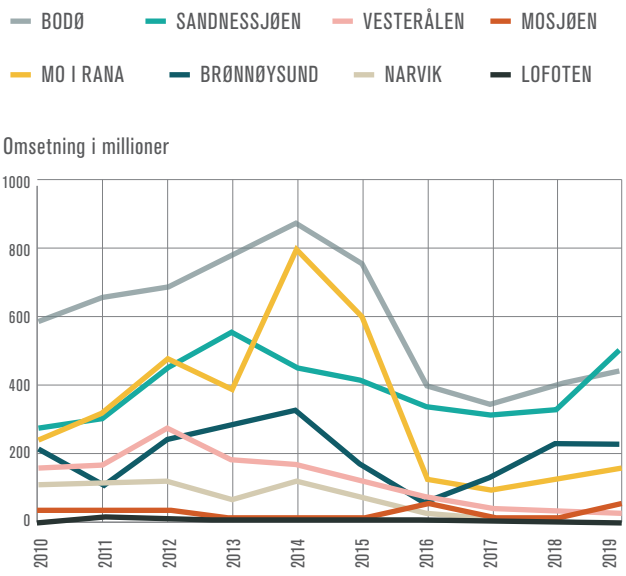

Arbeidere ved Westcon Helgeland foran riserankere de har produsert til Johan Castberg. Foto: Westcon Helgeland.

Redningsaksjon for hoffleverandør i Bodø

Bodø-selskapet Rapp Bomek, omtalt som hoffleverandør til petroleumsindustrien med sine branndører og eksplosjonssikre luker, ble slått konkurs i mars 2020. Ikke lenge etter ble boet kjøpt opp av nordnorske investorer som sikret videre drift i selskapet. Sammen med kabelfabrikken Nexans på Rognan, er disse to de dominerende petroleumsleverandørene i Bodø-regionen.

Regionen hadde i 2019 leveranser for 450 millioner kroner, en vekst på 11 prosent fra 2018. Det ble utført 222 årsverk, 44 flere enn året før. 2020 er ventet å bli på nivå med 2018, med leveranser for omtrent 400 millioner kroner. Over halvparten av eksportleveransene i Nord-Norge kommer fra Bodø-regionen.

Uendret i Brønnøysund

Brønnøysund-regionen hadde leveranser for 237 millioner kroner i 2019. Dette er likt som i 2018. Helikoptertransporten til og fra Norne, Skarv og Aasta Hansteen, samt transport i forbindelse med letevirksomhet er kjennetegn ved petroleumsleveransene fra Brønnøysund. Det ble utført 55 årsverk fordelt på sju leverandørbedrifter, en liten vekst sammenlignet med 2018. Store deler av årsverkene i Brønnøysund består av innpendlet arbeidskraft som jobber turnus. For 2020 venter regionen leveranser for i overkant av 200 millioner kroner.

Høyeste nivå siden Wasco

Mo i Rana-regionen nådde ikke forventningene som var satt for 2019, på 190 millioner kroner i leveranser. De faktiske leveransene i 2019 endte på 162 millioner kroner og 109 utførte årsverk fordelt på 17 leverandørbedrifter. Leveransene økte med 27 prosent, og det ble utført 29 flere årsverk. Omsetningen til leverandørindustrien i regionen har ikke vært høyere siden 2015, da Wasco Coatings gjorde siste del av jobben på Polarled-rørene. Omsetningen til leverandørindustrien i regionen er særlig stor innen konstruksjon og fabrikasjon, noe som også vil være gjeldende for 2020-leveransene. Leverandørene venter imidlertid et omsetningsfall på 33 prosent, til 108 millioner kroner.

Topp i Mosjøen, bunn i Vesterålen

Mens Mosjøen-regionen satte ny leveranserekord til petroleumsnæringen med 52 millioner kroner, opplevde Vesterålen ny bunnotering med sine 30 millioner. Fra Mosjøen ble det utført 15 årsverk, mens det i Vesterålen ble utført 10 årsverk forbundet med leveransene i 2019. For 2020 venter Mosjøen nesten halvering av sine leveranser, mens Vesterålen som eneste region i Nordland venter en liten vekst. Narvik-regionen hadde i 2019 leveranser for nærmere 3 millioner kroner, mens ingen bedrifter i Lofoten hadde bransjespesifikke leveranser til petroleumsnæringen.

TROMS

Flyttet til Harstad for å forberede Johan Castberg til drift

Det er mye som må være klart før en ny petroleumsinstallasjon settes i drift i Barentshavet. Ansvaret hviler på Kjartan Laugen, som sammen med familien flyttet til Harstad for å ta løs på oppgaven.

Når vi prater med Kjartan Laugen er det ganske nøyaktig ett år siden han sammen med kone og barn forlot Trondheim og etablerte seg i Harstad, konas hjemby. Jobben som leder for forberedelser til drift på Johan Castberg, kombinert med at kona fikk jobb på sykehuset i Harstad, trigget dem så mye at de forlot Trøndelag og satte kursen nordover.

– Det er et vanvittig spennende og fint prosjekt i Barentshavet. Det er et stort prosjekt, og jeg hadde også litt kjennskap til det fra tidligere. Det er dessuten et teknologisk krevende prosjekt, i positiv forstand, sier Laugen.

42-åringen kommer opprinnelig fra Brønnøysund helt sør i Nordland. Han har jobbet i Norsk Hydro, senere Statoil gjennom fusjonen og nå Equinor siden 2006. Før det jobbet han i oljeservicebransjen gjennom Halliburton. De senere årene har han jobbet med driftsstøtte i prosjekter, og han har vært produksjonssjef på Njord. Bakgrunnen er med andre ord både relevant og allsidig.

Livlig kontor og bading

Laugen forteller om et spennende miljø på kontoret i Harstad, som på kort tid har gått fra å styre ett til to felt i drift, og snart et tredje gjennom Johan Castberg. Equinor sin fjerde installasjon i drift, Snøhvit/Hammerfest LNG driftes fra Hammerfest.

– Det er et veldig livlig kontor i Harstad, med mange folk i forskjellige faser i livet. Her snakker folk ulike språk og dialekter. Jeg tør påstå at vi har det fineste kontoret i hele Equinor-konsernet, og at vi er det eneste Equinor-kontoret med egne baderegler. En bading som pågår hele året, i fjæresteinene nedfor bygget.

Ordfører i Harstad, Kari-Anne Opsal er tydelig på at Equinor bidrar til å gjøre Harstad til en attraktiv by for tilflyttere som Laugen og hans familie.

– Kontoret i Harstad, med sine kompetansearbeidsplasser, er svært viktig for oss som by. De Equinor-ansatte i Harstad er ressurspersoner som i stor grad også bidrar i idrettslag og frivillighet, som gjør seg synlige i hele Harstad. Vi ser også hvordan denne kompetansenæringen har bidratt til å løfte andre næringer. Under oljekrisen i 2014, da oljenæringen reduserte sysselsettingen nokså betydelig, tilførte dette ny kompetanse til eksempelvis havbruksnæringen som har hatt en formidabel vekst de siste årene. De senere årene har også Equinor og leverandørindustrien lokalt hatt en fin vekst, og vi er veldig glade for å ha de i vår by, sier Opsal.

Logistikkfordeler i nord

Laugen omtaler flyttingen til nord som en logistikkfordel. Da snakker han primært om logistikken på hjemmebane.

– Etter ti år i Trondheim innser vi at det er enklere å bo i Harstad enn i Trondheim. Plutselig får vi mer tid enn vi hadde før. Det er et fantastisk lokalsamfunn på en fantastisk plass, og mange gode naboer.

Som leder for driftsforberedelsene til Johan Castberg handler også mye om logistikk. Alt skal være på plass til skroget ankommer Barentshavet.

– Alt fra innhold på den enkelte lugar, helikopter- og beredskapstjenester til opplæring av de ansatte. Enkelt sagt er mitt ansvar å gjøre klart alt som gjør at vi kan stoppe å bruke så mye penger, og tjene inn investeringene vi har gjort.

Ønsker nordnorske leverandører i driftsfasen

Flere nordnorske leverandørbedrifter har hatt leveranser direkte, eller som underleverandører til Johan Castberg. Driftsstart skulle opprinnelig være i 2022, men det kan se ut til at oppstarten blir forsinket.

– Nedstenging av samfunnet i Singapore og verftet hvor skroget bygges har vært krevende for prosjektet. Dette kan føre til utsettelser. Erfaringen med de nordnorske leverandørene i utbyggingsfasen har vært helt upåklagelig. Polarbase har eksempelvis gjort en kjempejobb i forbindelse med den marine kampanjen, og det samme gjelder bedriftene som har bygget ulike konstruksjoner til Johan Castberg-feltet på Helgeland og i Hammerfest.

Laugen og Equinor jobber hardt for også å få med de nordnorske leverandørene i driftsfasen.

– Vi ønsker bærekraft i den nordnorske leverandørindustrien. Det betyr at de ikke bare skal være med å ta de store toppene i prosjektfasen, som for mange innebærer tunge investeringer og mye innleid personell. Så sant de lokale leverandørene kan levere på sikkerhet, kvalitet og pris bør de også involveres på driftssiden. Vi jobber hver dag for å finne og posisjonere nordnorske leverandører som vi kan ha med oss på Johan Castberg i 30 år, og trolig enda lengre.

Det er mye å holde styr på når man leder driftsforberedelsene til Johan Castberg. Her losses utstyr til feltet for mellomlagring på Polarbase i Hammerfest. Foto: Even Gravås og Even Kleppa, Equinor

Troms

Kartet viser bedrifter fra de ulike regionene i Troms som leverte varer og tjenester for 0,5 mill. kr eller mer til petroleumssektoren i 2019.

Nord-Troms
Boreal Maritim
Boreal Offshore

Tromsø
Aker Solutions
Akvaplan Niva
Arcos
Fisheryservice
Holm Agency
KGS Systemer
Kongsberg Satellite Services
Kraemer Maritime
Kuldeteknisk
Multiconsult
NOFI
NORCE
Nordic Crane Nord
North Agency
Perpetuum
Subsea 7
Troms Offshore

Finnsnes
Kvistad Elektronikk
Oddvar Nes
Segla Fiskebåtrederi
Sørreisa Kran og Transport

Harstad
Aibel
DNV GL
FORCE Technology Arctic
KUPA
Octio
Polarkonsult
Resight
Scale Protection
Seashore Technology
Teknor

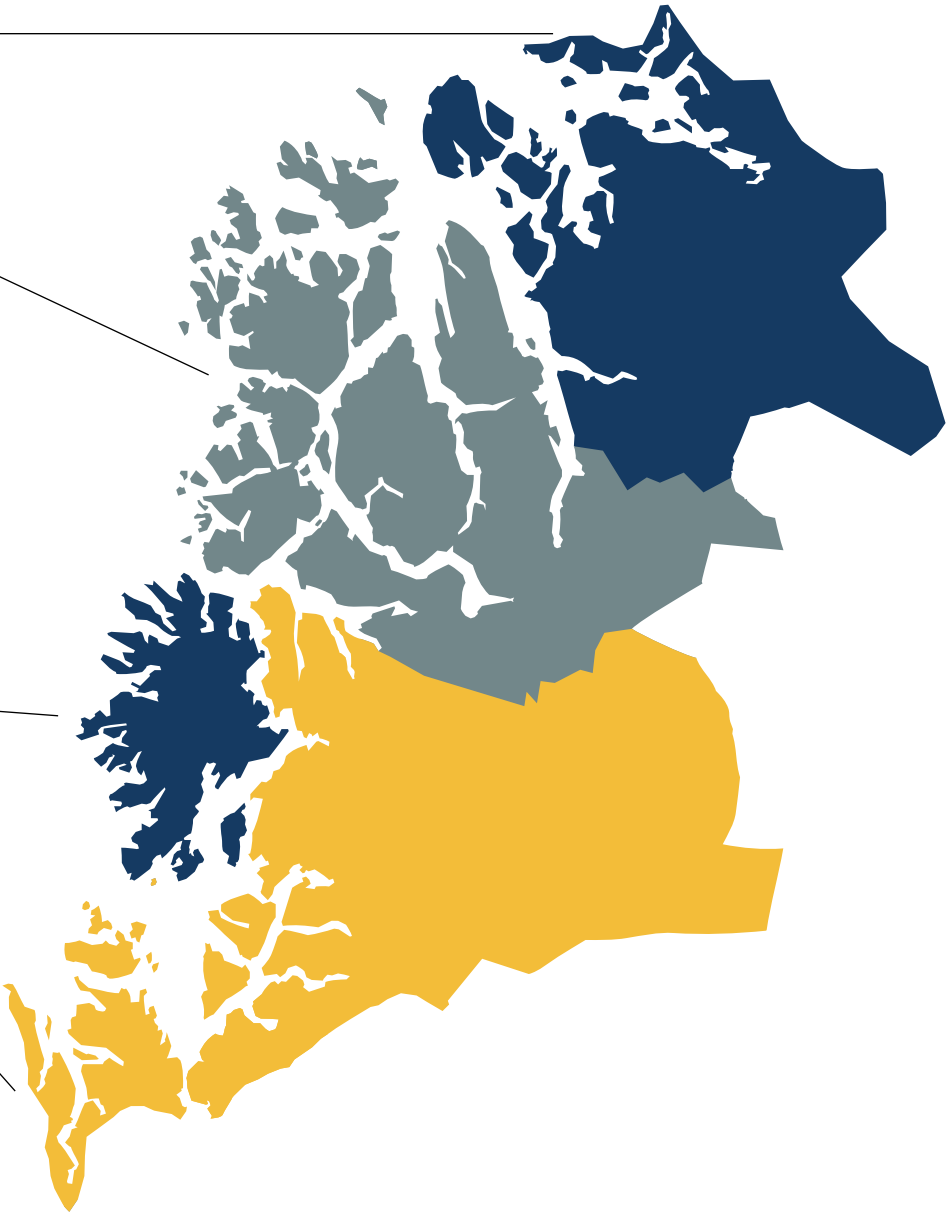

Økonomiske regioner: I denne rapporten er Statistisk Sentralbyrås inndeling i økonomiske regioner lagt til grunn. De økonomiske regionene i Troms består av følgende kommuner: **Nord-Troms:** Gáivotna-Kåfjord, Kvænangen, Nordreisa og Skjervøy. **Finnsnes:** Berg, Dyrøy, Lenvik, Sørreisa, Torsken og Tranøy. **Andselv:** Bardu, Gratangen, Lavangen, Målselv og Salangen. **Tromsø:** Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord og Tromsø. **Harstad:** Bjarkøy, Harstad, Ibestad, Kvæfjord og Skånland.

Klassifisering

Tabellen viser bedrifter som hadde leveranser for 0,5 mill. kr eller mer til petroleumssektoren i 2019. Bedriftene er fordelt på kategorier basert på hvilke typer leveranser bedriftene hadde mest av. Enkelte av leverandørene har leveranser som kan klassifiseres innen flere av områdene.

BRØNNSYSTEMER OG BORING
Scale Protection

ENGINEERING
Aker Solutions
Multiconsult
Polarkonsult
Subsea7

VEDLIKEHOLD OG MODIFIKASJON
Aibel
Kuldeteknisk
Teknor

SIKKERHET OG BEREDSKAP
Boreal Maritim
Kongsberg Satellite Services
NOFI
Oddvar Nes
Segla Fiskebåtrederi

STØTTE- OG SERVICETJENESTER

TEST OG INSPEKSJON
DNV GL
FORCE Technology Arctic
Octio

BASE, LOGISTIKK OG TRANSPORT
Holm Agency
Kraemer Maritime
Nordic Crane Nord
North Agency
Sørreisa Kran og Transport
Troms Offshore

MILJØ, AVFALL
Perpetuum

BEMANNING
Boreal Offhore
Fisheryservice
Kvistad Elektronikk

KONSULENT
Akvaplan-niva
Arcos
KUPA
NORCE
Resight

UTSTYR
KGS Systemer
Seashore Technology

Omtrent halvparten av årsverkene til leverandørindustrien i Troms utføres innen støtte- og servicetjenester. Det er også her man finner flest bedrifter kategorisert, samt den høyeste omsetningen. Sikkerhet og beredskap, vedlikehold og modifikasjon samt engineering har også viktig betydning for sysselsettingen i Troms sin leverandørindustri.

Vekst i 2019, venter stort fall i 2020

Troms-leverandørene økte sin omsetning mot petroleumssektoren med i overkant av 12 prosent fra 2018 til 2019. Leveranser for 524 millioner kroner ble utført av 281 årsverk, fordelt på 39 leverandørbedrifter. Dette var omtrent som forventet. Svakere forventninger hos de store leverandørene, kombinert med utflytting av selskaper, gjør at det ventes et omsetningsfall på 35 prosent, til 339 millioner kroner i 2020.

Alle regionene i Troms venter reduserte leveranser for 2020. Det er særlig Troms Offshore sin utflagging høsten 2019 (omtalt i Levert 2018) som påvirker forventningene negativt. At Aker Solutions legger ned Tromsø-kontoret, kombinert med lavere forventninger i de øvrige leverandørbedriftene påvirker også i negativ retning. Unntaket er Andselv-regionen. Grovfjord Mek. Verksted, som tidligere ikke har hatt nevneverdige leveranser til petroleumssektoren, skal bygge to fartøyer til en internasjonal kunde. Fartøyene skal både brukes i petroleumsrelatert arbeid, i tillegg til andre marine operasjoner. For ikke å synliggjøre tallene til en enkeltleverandør, er den forventede omsetningen i Andselv-regionen slått sammen med forventningstallene fra Harstad-regionen for 2020.

Det ble gjennomført intervjuer med 61 faktiske eller mulige leverandørbedrifter til petroleumssektoren i Troms. Av disse hadde 39 bransjespesifikke leveranser i 2019. Det er fire færre enn i 2018. Petroleumsrelaterte leveranser utgjorde 16 prosent av leverandørenes totale omsetning i 2019. Altså har den gjennomsnittlige leverandørbedriften i Troms vel så store leveranser til andre næringer. Leverandørene i Troms

Hovedkontoret til Aibel som har vedlikehold- og modifikasjonskontrakt med Equinor, den største leverandøren i Harstad-regionen. Foto: T. I. Bergsmo.

stod for 13 prosent av omsetningen og 16 prosent av årsverkene utført i den nordnorske leverandørindustrien.

Venter mer enn halvering i Tromsø
Tromsø-leverandørene hadde leveranser for 343 millioner kroner i 2019, fordelt på 205 årsverk. De faktiske leveransene fra Tromsø var noe lavere enn forventet. De største leveransene var å finne innen transport, sikkerhet og beredskap, samt engineering. I 2020 ventes tallene redusert til 172 millioner og 112 årsverk. Forklaringene ligger i den omtalte nedleggingen og flytting av kontorfunksjoner, i tillegg til generelt lavere forventninger hos leverandørene.

Stor vekst i Harstad
Harstad-leverandørene overgikk sine forventninger for 2019 med klar margin, med leveranser for 164 millioner kroner, fordelt på 65 årsverk. Omsetningen var 45 millioner høyere enn forventet, og 50 prosent høyere enn i 2018. Det var totalt 13 bedrifter med leveranser til petroleumssektoren fra regionen. Klart størst, både målt i omsetning og sysselsetting var Aibel, som har vedlikeholds- og modifikasjonskontrakt med Equinor på Norne- og Aasta Hansteen-installasjonene. De andre leverandørene av en viss størrelse opplevde også vekst fra 2018. Store deler av leveransene hos disse kan tilskrives Equinor sine felt i Nord-Norge. For 2020 venter leverandørene i Harstad et fall i leveransene på 7 prosent. Tallene for regionen er slått sammen med Andselv-regionen hvor det ventes vekst som følge av inngåtte kontrakter for Grovfjord Mek. Verksted. Dette betyr at omsetningen i Harstad-regionen vil falle mer enn 7 prosent.

Vekst i Nord-Troms og Finnsnes
Etter betydelig fall i leveransene i 2018, nærmet regionene Nord-Troms og Finnsnes seg igjen leveranser for tosifret millionbeløp i 2019. Nord-Troms hadde i 2019 leveranser for 8 millioner kroner, mens Finnsnes nådde 9. Mye av omsetningen i begge regionene kan sees i sammenheng med oljevernberedskapen i Barentshavet, og aktiviteten styres av forespørsler til bedriftene, ikke nødvendigvis en direkte satsing. For 2020 venter begge regionene noe lavere omsetning forbundet med petroleumsleveranser.

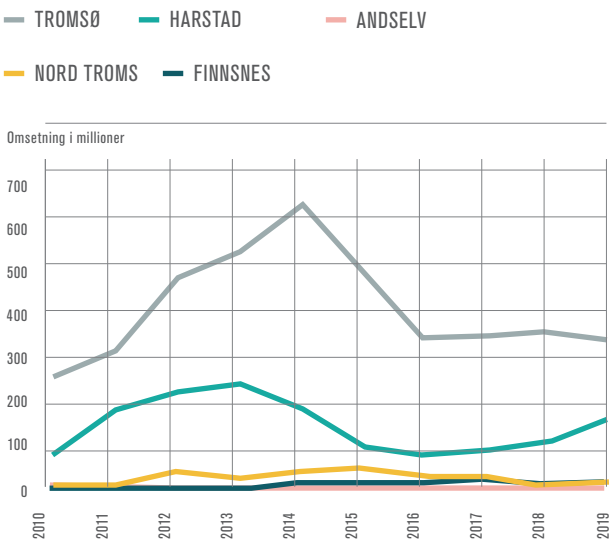

Wisting – operatørbytte i utbyggingsfasen

I juni 2019 inngikk Equinor og OMV intensjonsavtale om å samarbeide om Wisting-utbyggingen i Barentshavet, og 1. desember ble samarbeidsavtalen signert og operatørskapet for prosjektutviklingsfasen overført til Equinor. Avtalen innebærer at OMV igjen overtar operatørskapet når feltet settes i drift. Flere felt er ifølge Guri Merete Sørensen, Leader Communications i Equinor, bygd ut etter samme modell, blant annet Heidrun og Gjøa.

– Vi jobber for å videre modne og robustgjøre Wisting-prosjektet mot en investeringsbeslutning i 2022. Fokusområder er designkriterier, produksjonsstrategier, brønnløsninger og utbyggingsalternativer, inkludert lavkarbonløsninger, sier Sørensen.

Wisting-funnet ble gjort i 2013, og ligger 300 kilometer ut i havgapet utenfor Finnmarkskysten. Havdybden i området er omtrent 400 meter, og volumer er estimert til 440 millioner fat olje. Rettighetshavere er Equinor (35 prosent), OMV (25 prosent), Petoro (20 prosent) og Idemitsu Petroleum Norge (20 prosent).

FINNMARK

Gir ringvirkninger for hele Vest-Finnmark

Med god drahjelp fra eiendomsskatten på Melkøya, har Hammerfest gjennomgått en ekstrem ansiktsløfting på rekordtid.

Kommunen har investert store summer i nye skoler, barnehager, kulturhus, omsorgssenter og kaipromenade.

– Store deler av det som er bygget og gravd i Hammerfest er gjort av selskaper fra Alta. Aktiviteten i vår by har gitt ringvirkninger i hele Vest-Finnmark, sier Hammerfest-ordfører Marianne Sivertsen Næss.

Sivertsen Næss er tydelig på at det er eiendomsskatten fra Melkøya, som årlig utgjør ca. 200 millioner kroner for kommunen, som muliggjør de store investeringene.

– Samtidig har vi i kommunen turt å satse for å legge til rette for utviklingen som har vært. Det har ikke kommet av seg selv, og vi er nok en av kommunene i landet som har høyest gjeld per innbygger. Jeg tør påstå at vi er en veldig næringsvennlig kommune.

Inntektene fra Melkøya har gitt byen mye. Men det har også kostet litt for byens innbyggere.

– Politikerne re-takserte alle bygg for å få mulighet til å ta eiendomsskatt også fra Melkøya. Alle innbyggerne

Ordfører Marianne Sivertsen Næss dokumenterer besøk på Polarbase. Her sammen med administrerende direktør ved basen Ketil Holmgren (i midten).

fikk maks eiendomsskatt, men vi fikk også ekstremt mye igjen når man ser på byen vår i dag. Dette var vår måte å bygge opp igjen byen og samfunnet for fremtiden.

Lokale arbeidsplasser

På 1960-tallet hadde Hammerfest Nord-Europas mest moderne fiskeforedlingsfabrikk med 1.200 ansatte. Antall ansatte ble stadig redusert, før man til slutt la ned fabrikken i sentrum på begynnelsen av 2000-tallet. Før vedtaket om Snøhvit-utbyggingen ble fattet av Stortinget i 2002 var Hammerfest, som mange andre kystsamfunn i Finnmark, preget av fraflytting og pessimisme.

– Vi hadde det bra her, på verdens beste plass å bo, men det var ikke veldig lystige fremtidsutsikter, sier Sivertsen Næss.

Mens nærområdet har nytt godt av særlig bygge-aktiviteten, har Hammerfest nytt godt av nye stabile og langsiktige arbeidsplasser, og påfølgende befolkningsvekst.

– Siden petroleumsnæringen gjorde sitt inntog i byen er det kun de siste to årene, i likhet med store deler av Nord-Norge ellers, at vi har opplevd tilbakegang i befolkningstallet. Vi har i dag en veldig sunn befolk-ningspyramide, og har over flere år hatt blant landets største andel av barn i barnehage målt ut fra befolkningen.

– I dag er det ca. 1.200 arbeidsplasser i vår kommune som direkte kan relateres til petroleumsaktiviteten. 450 av disse er hos operatørselskapene og resterende hos leverandørene. I tillegg kommer ringvirkningene for hoteller, restauranter, varehandel med mer, sier Hammerfest-ordføreren.

Hos operatørselskapene er omtrent alle ansatte fastboende i Hammerfest-området. Blant leverandørene er det fortsatt en god del innpendling av arbeidskraft. Ikke unaturlig, ifølge Sivertsen Næss.

– Både vi i kommunen og operatørselskapene har jobbet veldig målrettet for å legge til rette for bosetting, og lyktes veldig bra med det. Vi gleder oss over alle jobbene og arbeidsplassene som er skapt, og skal fortsatt legge til rette for at flere velger å bosette seg. Men en viss innpendling vil det alltid være i en næring med store arbeidsintensive topper.

Mer i vente

I tillegg til å være en stor kommune innen petroleum, er Hammerfest også en av de største i landet innen havbruk. Det jobbes med å få finansiering til ny flyplass i Grøtnes utenfor sentrum, petroleumsnæringen jobber for å gjøre stadig nye funn i Barentshavet og om ikke mange år skal Johan Castberg-feltet være i drift. Ordføreren er både stolt av, og stor optimist for byen sin.

– Fornybar energi og havvind har også stort potensial for oss, i tillegg til petroleum, mineraler og havbruk. Vi har mange naturgitte fortrinn som vi skal spille videre på. Foreløpig mangler det bare litt på infrastruktursiden i form av ny innfartsvei og ny flyplass.

Kommunen står også klare for en fortsatt befolkningsvekst.

– Vi har mange områder som er ferdigregulert for boliger. Flyttes flyplassen har vi i tillegg et enormt og bynært område for masse boligtomter med nydelig utsikt, avslutter Sivertsen Næss.

Finnmark

Kartet viser bedrifter fra de ulike regionene i Finnmark som leverte varer og tjenester for 0,5 mill. kr eller mer til petroleumssektoren i 2019.

Hammerfest

ABB
AF Gruppen
Aibel
Apply
ASCO
Baker Hughes
Barents Naturgass
Barentshavkonferansen
Benor
Bilfinger Industrier
Bring Polarbase
Bristow
Carl Stahl
Certex
Coor
Ditt Bud
Finnmark Ressursselskap
GAC Norway
Gagama Elektro
GK Rør
H. Blix
H. Sjøgren & Sønner
Halliburton
Hammerfest Industriservice
Hammerfest Inspection & Training
Hammerfest Maskinforretning
Holmens Transport
Honningsvåg Mek Verksted
IKM Testing
Kinevo
Kraemer Maritime
Linjebygg
Mento
Møkster Polar
NOFO Kystberedskap
Nokas Security
Nordkapp Båtservice og Sjøtransport
Oss-nor
Petro Arctic
Polarbase
Polarlift
Pro Barents
SAR
Schlumberger
Tess Nord
Tools
Viggo Eriksen
Wellconnection

Kirkenes

Barel
Kimek
Kimek Offshore
Nor Lines

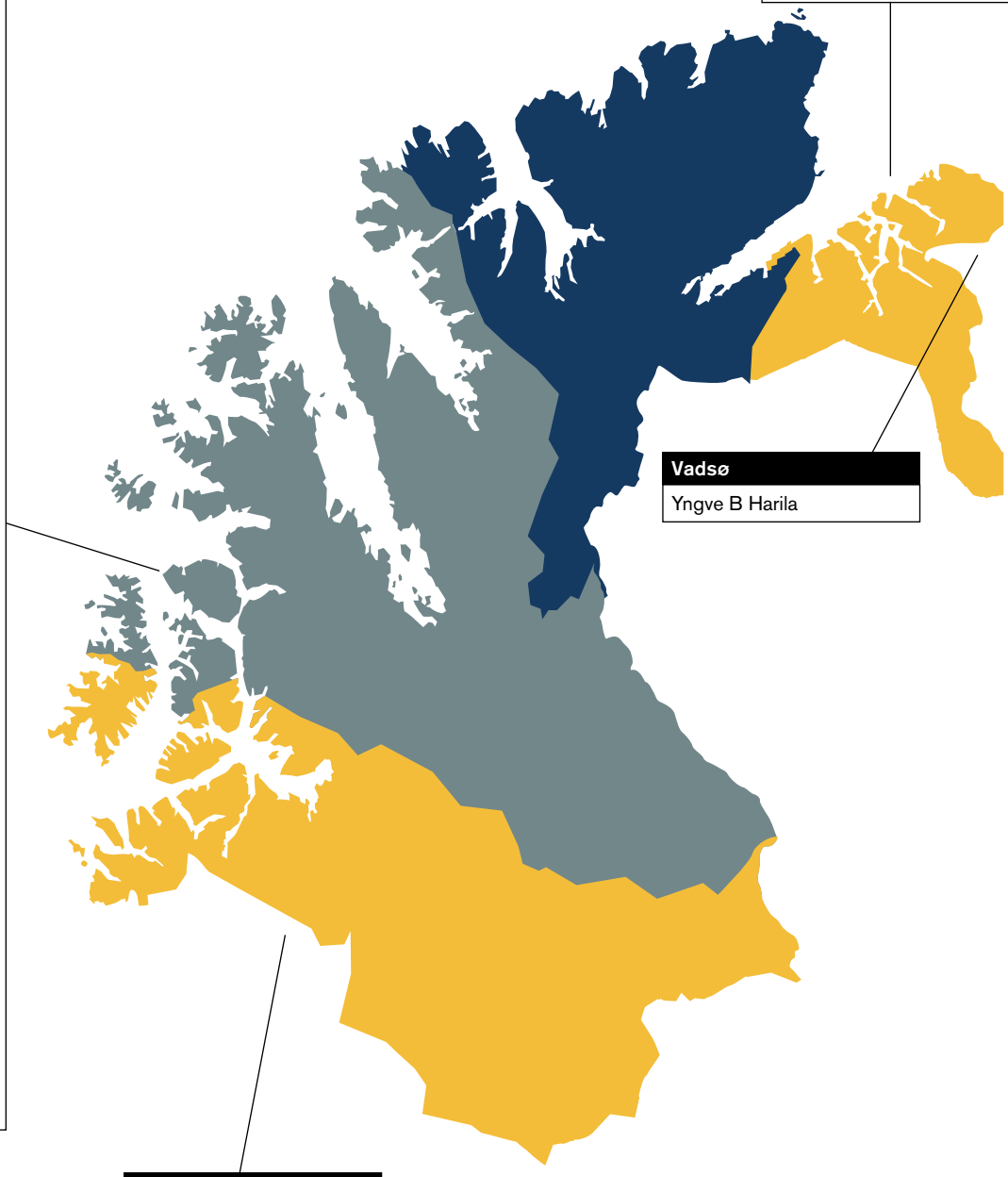

Vadsø

Yngve B Harila

Alta

Alta Logistics
GK Inneklima
Multiconsult

Økonomiske regioner: I denne rapporten er Statistisk Sentralbyrås inndeling i økonomiske regioner lagt til grunn. De økonomiske regionene i Finnmark består av følgende kommuner: **Alta:** Alta, Guovdageaidnu-Kautokeino, Loppa og Hasvik. **Hammerfest:** Hammerfest, Kvalsund, Måsøy, Nordkapp, Porsanger, Kárásjohka-Karasjok, Lebesby og Gamvik. **Vadsø:** Vadsø, Vardø, Berlevåg, Deatnu-Tana, Unjárga-Nesseby og Båtsfjord. **Kirkenes:** Sør-Varanger.

Klassifisering

Tabellen viser bedrifter som hadde leveranser for 0,5 mill. kr eller mer til petroleumssektoren i 2019. Bedriftene er fordelt på kategorier basert på hvilke typer leveranser bedriftene hadde mest av. Enkelte av leverandørene har leveranser som kan klassifiseres innen flere av områdene.

ENGINEERING

ABB
Aker Solutions
Multiconsult

KONSTRUKSJON OG FABRIKASJON

Barel
Hammerfest Industriservice
Kimek

VEDLIKEHOLD OG MODIFIKASJON

AF Gruppen
Aibel
Apply Sørco
Bilfinger Industrier
Gagama Elektro
GK Inneklima
GK Rør
H. Blix
Linjebygg

SIKKERHET OG BEREDSKAP

NOFO Kystberedskap
Nokas Security

STØTTE OG SERVICETJENESTER

TEST OG INSPEKSJON

Benor
Certex
IKM Testing

BASE, LOGISTIKK OG TRANSPORT

Alta Lastebilsentral
Alta Logistics
ASCO
Barents Naturgass
Bring Polarbase
Bristow
Coor
Ditt bud
GAC Norway
H. Sjøgren & Sønner
Holmens Transport
Kraemer Maritime
Kuehne + Nagel
Møkster Polar
Nor Lines
Nordic Crane
Oss-nor
Polarbase
Polarlift
Viggo Eriksen
Yngve B. Harila

MILJØ OG AVFALL

Finnmark Ressursselskap
SAR

BEMANNING

Kimek Offshore

KONSULENT

Barentshavkonferansen
Byggtjeneste
Kinevo
Petro Arctic
Pro Barents

UTSTYR

Carl Stahl
Cramo
EnerMech
Hammerfest Maskinforretning
Mento
Modex
Tess Nord
Tools

Også i Finnmark finner man flest bedrifter i kategorien støtte- og servicetjenester. Det er også i den kategorien at omsetningen er høyest. Sysselsettingen er imidlertid marginalt høyere innen vedlikehold og modifikasjon. Leveranser til Goliat og Hammerfest LNG er svært viktige drivere for leverandørenes aktivitet i Finnmark.

Lite fall, men høyt trykk i Finnmark

De siste årene har leveransene fra leverandørene i Finnmark ligget på rundt 2 milliarder kroner, med noen svingninger mellom årene avhengig av prosjektaktivitet knyttet til leting, utbygging og drift. I 2019 ble det levert varer og tjenester for 1,96 milliarder kroner, fordelt på 60 leverandørbedrifter og 850 utførte årsverk. Omsetningen var 7 prosent lavere enn året før, men inneværende år venter leverandørene igjen å passere 2 milliarder i leveranser, med knapp margin.

Det er kun i Finnmark at det ventes økning i leveransene for 2020. I neste års rapport vil vi omtale Finnmark som en del av det nye Troms og Finnmark fylke. Hos de 60 leverandørbedriftene i Finnmark utgjorde leveranser til petroleumssektoren hele 69 prosent deres totale omsetning i 2019. Tilsvarende tall i Nordland og Troms var 31 og 16 prosent. Leverandørene i Finnmark stod for halvparten av leveransene i Nord-Norge målt i omsetning, og 49 prosent av de utførte årsverkene. Forholdstallene på disse indikatorene har gått noe ned for Finnmark sin del, primært som følge av veksten i Nordland.

Under 2 milliarder

Hele 50 bedrifter i Hammerfest-regionen hadde leveranser til petroleumssektoren i 2019. Til sammen leverte de varer og tjenester for 1,85 milliarder kroner, 8 prosent lavere enn i 2018. Leveransene i 2019 var de tredje største fra regionen i den tiårige Levert-historien. Nesten halvparten av leveransene kunne tilskrives Goliat-plattformen i Barentshavet, mens det ble levert for 476 millioner kroner til Hammerfest LNG/Snøhvit.

Det ble utført 728 årsverk i Hammerfest, 86 færre enn i 2018. 409 av årsverkene ble utført av arbeidskraft bosatt i regionen, noe som er 27 færre enn i 2018. De innpendlende årsverkene falt fra 377 til 319.

De klart største leveransekategoriene i Hammerfest-regionen var vedlikehold og modifikasjon, samt støtte- og servicetjenester. I sistnevnte kategori var base, logistikk og transport den største av underkategoriene. Til sammen sysselsatte de to kategoriene mer enn 600 årsverk. Samtidig var det disse to kategoriene som hadde det største fallet i sysselsettingen fra 2018, og det var hos de største aktørene nedgangen var tydeligst.

De 10 største leverandørbedriftene målt i omsetning i 2018 hadde et fall i petroleumsrelatert omsetning på 87 millioner kroner fra 2018 til 2019. Antall leverandører med leveranser for over 100 millioner kroner økte imidlertid fra seks til syv. Kun to leverandører hadde leveranser i intervallet 50 – 100 millioner kroner, mot fire i 2018.

Leverandørene i Hammerfest venter å øke sine leveranser med 70 millioner kroner, eller nesten 4 prosent i 2020. Det er særlig leveranser til Johan Castberg og Hammerfest LNG som ventes å bidra til veksten, mens det ventes noe fall i leveransene til Goliat. Antall utførte årsverk er ventet å ligge på om lag samme nivå.

Kirkenes i vekst – Alta noe ned

Leverandørene i Kirkenes-regionen økte leveransene med mer enn 30 prosent fra 2018 til 2019. På to år er leveransene mer enn doblet. I 2019 ble det levert varer og tjenester fra regionen for 87 millioner kroner, fordelt på 111 årsverk og fem leverandørbedrifter. Antall utførte årsverk er doblet sammenlignet med 2018, men over halvparten av årsverkene utføres av personer bosatt utenfor Nord-Norge. Størsteparten av omsetningen er relatert til kunder utenfor landsdelen eller landegrensene. Leveransene fra regionen er knyttet til utleie av personell, samt konstruksjon og fabrikasjon.

Alta-regionen på sin side hadde leveranser for 24 millioner kroner i 2019. Det er omtrent 4 millioner lavere enn 2018-nivået. De tre leverandørbedriftene i regionen utførte 11 årsverk forbundet med leveransene. I region Vadsø var det kun en bedrift med leveranser i 2019.

Inneværende år venter Kirkenes-leverandørene leveranser for 64 millioner kroner, mens Alta-leverandørene venter omtrent tilsvarende nivå som i 2019.

Melkøya er godt synlig fra sentrum av Hammerfest, og aktiviteten der er en motor for kommunens skatteinntekter. Foto: Ole Jørgen Bratland, Equinor.

En gudbenådet god infrastruktur for store maritime operasjoner

Slik omtales forholdene utenfor kontoret til Kystverket i Honningsvåg av losoldermann Roy Arne Rotnes i Kystverkets Lostjeneste i Troms og Finnmark.

I 2019 ble det gjennomført 123 omlastinger av LNG fra Jamalhalvøya i Russland på de to lokasjonene i Sarnesfjorden, fra nyåret til starten av mai. En aktivitet som skapte store inntekter for lostjenesten.

– I 2019 hadde vi det nest største overskuddet i lostjenesten, med 40 millioner kroner over budsjett. Vi mer eller mindre doblet inntektene. Dette gjorde vi uten å ha nevneverdige kostnader utover normal drift, gjennom å omplassere og bruke folk som allerede var engasjert hos oss til å ta unna toppene. I tillegg ga aktiviteten store ringvirkninger lokalt for teknikere, agenter og havnevesenet, sier Rotnes.

I 2020 har LNG-omlastingsaktiviteten blitt kraftig redusert. Fortsatt foregår det noe omlastingsaktivitet i Sarnesfjorden, men i betydelig mindre omfang. Russerne har blant annet fått flere fartøyer som er isgående og kan gjøre mer av denne aktiviteten selv. Rotnes er imidlertid tydelig på at aktiviteten rundt LNG-omlastingen kan gi økt aktivitet på sikt.

– Vi har bevist at vi er i stand til å håndtere slike store maritime operasjoner i nord. I Honningsvåg er det ingen begrensninger for hva som kan gjøres, og det er gode fasiliteter også i Kirkenes. I tillegg til LNG er det potensial for omlasting av både malm, stein og hva det enn skulle være for gruntgående fartøyer, både til og fra Russland.

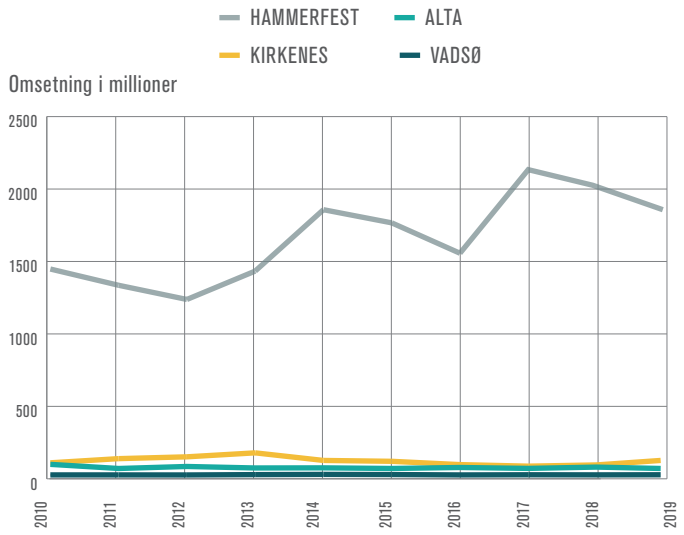

En Bilfinger-ansatt monterer stillas på Hammerfest LNG. Foto: Ole Jørgen Bratland, Equinor.

TI ÅR MED LEVERT-RAPPORTER

På ti år har bedrifter i Nord-Norge levert varer og tjenester for til sammen 41,1 milliarder kroner til petroleumsnæringen. Hele 20.567 årsverk var forbundet med leveransene. Petroleumsnæringen og tilknyttet leverandørindustri har vært gjennom oppturer og nedturer, som siden 2010 har blitt dokumentert årlig gjennom Levert-rapporten. På de neste sidene finner du en oppsummering av leveransene i tiåret vi har lagt bak oss.

Grunnlaget

Historien om Levert-rapporten starter egentlig før 2010. Allerede i 2007 ble den første kartleggingen gjennomført, da for Nordland fylke. Fra rapporten kan vi lese: Den positive utviklingen vi har sett i Hammerfest og de tilgrensende regionene har vært stor, og det er et uttalt ønske om tilsvarende utvikling for Nordland. I den senere tid har det blitt fokusert på hvilke ringvirkninger petroleumsindustrien har gitt for Nordland så langt, og ikke minst hvilke ringvirkninger som kan komme i framtiden.

Målet med rapporten var å kartlegge petroleumsleveransene fra Nordland i 2006, omfang av disse, og å synliggjøre hvilke typer varer og tjenester som ble tilbudt og levert. Metodikken som ble brukt den gang har vært med på å danne grunnlag for Levert-rapporten slik vi kjenner den i dag. Fra den første rapporten kan man lese: Avgrensningen av populasjonen ble basert på at selskapene måtte være registrert i Nordland, og levere utstyr eller tjenester til olje & gass industrien. Herunder er ikke regnet enkeltmannsforetak eller leverandører av utstyr og tjenester som ikke er bransjespesifikke slik som for eksempel matvarer og møbler. Listen inkluderer leverandører fra hele leverandørkjeden såfremt deres tjeneste eller produkt er inkludert i en spesifikk leveranse til bransjen. Disse kriteriene har vært uendret siden den første rapporten.

Tallene for leverandøråret 2006 ble godt mottatt. I rapporten kunne man lese om petroleumsleveranser for om lag 1 milliard kroner, fordelt på 48 bedrifter. Omsetningen var konsentrert rundt Bodø, Saltdal og Rana kommune.

I 2008 ble tilsvarende kartlegging gjort for hele Nord-Norge, i tre separate rapporter for hvert av de den gang tre fylkene. Da hadde 81 bedrifter i Nordland leveranser, mot 59 og 68 i henholdsvis Troms og Finnmark. Samlet var det leveranser fra de tre fylkene på ca. 3,8 milliarder kroner.

2010 – begynnelsen på en opptur

Levert-rapporten har siden leverandøråret 2010 vært en årlig publikasjon. 2010-tallene har blitt publisert i 2011, 2011-tallene i 2012 og så videre. I 2010-rapporten ble det meldt om petroleumsrelaterte leveranser for 3,54 milliarder kroner. Nordland hadde den gang leveranser for 1,66 milliarder kroner, Troms 340 millioner kroner og Finnmark 1,54 milliarder kroner.

2011- og 2012-rapporten var preget av at bedriftene i Nordland og Troms hadde hatt god vekst i leveransene, mens leveransene fra Finnmarkbedriftene falt noe begge disse årene. Det var stor optimisme til fremtidige leveranser.

I 2013-rapporten kunne vi ønske Olje- og energidepartementet og ENI (nå Vår Energi) velkommen som nye økonomiske bidragsytere inn i Levert-rapporten, sammen med Statoil (nå Equinor) og de nordnorske fylkeskommunene. Tallet for leveranser i 2013 var på 4,7 milliarder kroner, noe lavere enn forventningene tilsa. Høyest verdi på leveransene kom fra Hammerfest, fulgt av Bodø, Sandnessjøen og Tromsø. Det var på dette tidspunktet nesten 3.000 årsverk forbundet med leveransene fra nordnorsk leverandørindustri.

I 2014, det foreløpige toppåret i Levert-rekken, ble det levert varer og tjenester for 5,6 milliarder kroner, utført av i overkant 2.700 årsverk. Fra Levert-rapporten kunne vi da lese: Petroleumsnæringen er ikke på vei nordover. Den er her. Produksjonsfartøyene Norne og Skarv ligger utenfor kysten av Helgeland, Goliat-plattformen er klar til å settes i produksjon i Barentshavet, og Aasta Hansteen-plattformen er under bygging. Det mest synlige beviset på næringen finner man imidlertid på Melkøya i Hammerfest, hvor gassen fra Snøhvit-feltet prosesseres og eksporteres.

Flere regioner hadde stor vekst i sine leveranser. Mest merkbart i Mo i Rana, hvor prosjektaktiviteten i forbindelse med Wasco

Goliat og supplyskipet StrilBarents. Goliat-feltet har bidratt til mye aktivitet for nordnorsk leverandørindustri siden produksjonsstart i 2016. Foto: Vår Energi.

Coatings sin coating av rørene til Polarled skapte høy aktivitet og store ringvirkninger. Fra 2013 til 2014 ble den samlede omsetningen til leverandørbedriftene i regionen mer en doblet, og passerte 800 millioner kroner. Hammerfest-bedriftene økte sine leveranser fra 1,41 milliarder kroner til 1,83 milliarder kroner fra 2013 til 2014.

Nedtur og omstillingsbehov

I rapporten som omtalte leverandøråret 2014 meldte vi imidlertid også om mørke skyer i horisonten. Lave oljepriser, som følge av blant annet økt volum av skiferolje på markedet og brems i petroleumsbruk i Kina, førte til nedbemanning, investeringskutt, og utsatte prosjekter. Det påfølgende året fikk vi svaret, og 2015 ble det første året med fall i omsetningen for leverandørindustrien i landsdelen. Med leveranser for 4,6 milliarder kroner falt leveransene med 1 milliard, året etter (2016) ble den foreløpige bunnoteringen med leveranser for 3,2 milliarder kroner. Antall utførte årsverk ble redusert med ca. 1.000.

Særlig Nordland merket nedgangen, hvor både omsetning og utførte årsverk ble mer enn halvert på to år. En årsaksforklaring var at prosjektaktiviteten til Wasco Coatings ble ferdigstilt i 2015, uten at man igangsatte nye prosjekter ved fabrikken. Dette kombinert med at andre leverandører i Mo i Rana-regionen dreide fokus mot andre sektorer, gjorde at petroleumsomsetningen i regionen falt fra over 800 millioner kroner til under 130 millioner kroner på to år. Også Bodø; Nordlands største leverandørregion, opplevde mer enn en halvering fra toppåret 2014 til 2016.

Sammenlignet med Nordland og Finnmark har leveransene fra Troms vært relativt lave, og utgjort et sted mellom 10 og 18 prosent av Nord-Norges samlede leveranser. Fra 2010 til 2014 mer enn doblet fylket sine petroleumsleveranser, men fra 2014 til 2016 ble disse nærmest halvert igjen.

Finnmark opplevde også fall i leveransene, men omstillingsbehovene i næringen slo på langt nær like hardt inn vårt nordligste fylke som i Nordland og Troms. Allerede i 2017 passerte fylkets leverandører 2014-rekorden, og hadde for første gang i historien leveranser for mer enn 2 milliarder kroner. For Nordland sin del var 2017 det første året med leveranser for under 1 milliard kroner. Oppgangen i Finnmark var imidlertid så stor at 2017 samlet ble et positivt år for nordnorsk leverandørindustri, med leveranser for til sammen 3,6 milliarder kroner.
I 2017-rapporten kunne vi også ønske velkommen tre nye bidragsytere til Levert-laget; RN Nordic Oil, Wintershall DEA og Lundin Energy Norway, som har bidratt til å styrke teamet ytterligere.
I 2018 fortsatte leveransene å øke noe, denne gang drevet av 20 prosent vekst i leveransene fra Nordland.

2019 ble et nok et vekstår for leverandørindustrien, drevet av Nordland som økte leveransene ytterligere fra året før. Finnmark innfridde derimot ikke helt forventningene, mens Nordland og Troms «traff planke» på forventningene gitt ved forrige kartlegging. Leveransene på 3,9 milliarder kroner var likevel under snittet for de siste 10 årene.

I løpet av tiårsperioden har tre nye installasjoner blitt satt i drift på «nordnorsk sokkel». I 2012 startet produksjonen på Skarv (BP Norge, nå Aker BP som operatør), mens Goliat (ENI Norge, nå Vår Energi) ble satt i drift i 2016. Sist ut var Aasta Hansteen (Equinor) som kom i drift mot slutten av 2018, og sammen med Norne og Snøhvit (begge Statoil, nå Equinor) utgjør disse fem feltene de produserende installasjonene i Nord-Norge. Den neste installasjonen, Johan Castberg (Equinor), skal etter planen settes i drift i 2022, men kan bli forsinket som følge av koronapandemien og utsettelser fra leverandører.

Leverandørenes omsetning 2010-2019

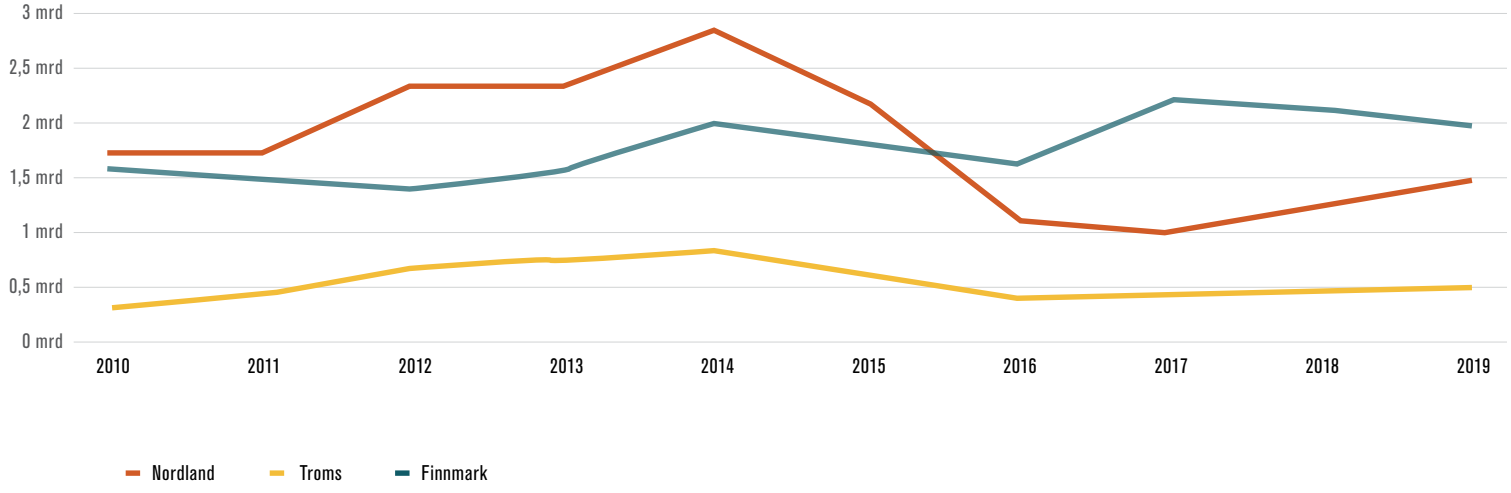

Med utgangspunkt i 2010, ser vi at Nordland var den største regionen målt i leveranser til og med 2015. Etter det overtok Finnmark som største leverandørregion i Nord-Norge målt i omsetning. Faktisk ble leveransene fra Nordland halvert fra 2015 til 2016. Samlet har den nordnorske leverandørindustrien i 10-årsperioden levert varer og tjenester til petroleumsnæringen for 41,1 milliarder kroner.

Regionenes leveranser 2010–2019

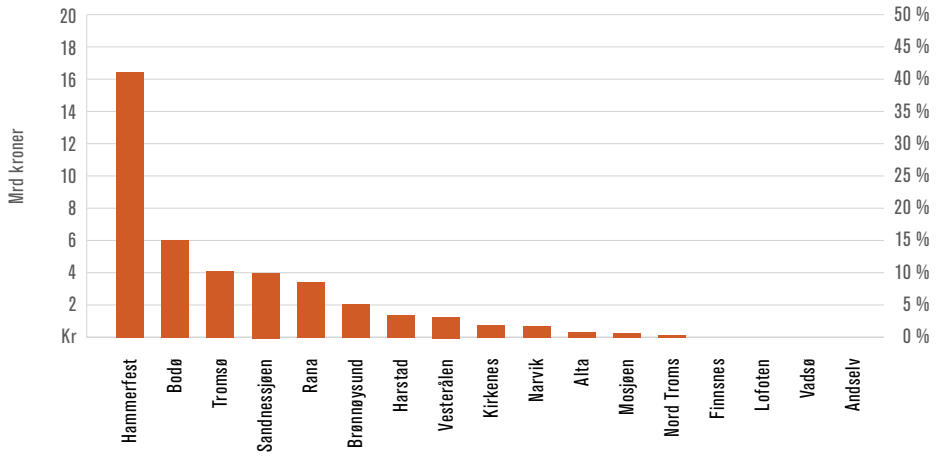

Desidert størst leveranser i 10-årsperioden kommer fra Hammerfest-bedriftene, med leveranser for 16,4 milliarder kroner. Dette utgjør 40 prosent av de totale leveransene fra Nord-Norge i perioden. Nest størst er Bodø med 6 milliarder kroner, fulgt av Tromsø (4,2), Sandnessjøen (4,0) og Rana (3,4).

Utvikling leveranser - de fem største leverandørregionene i Nord-Norge 2010-2019

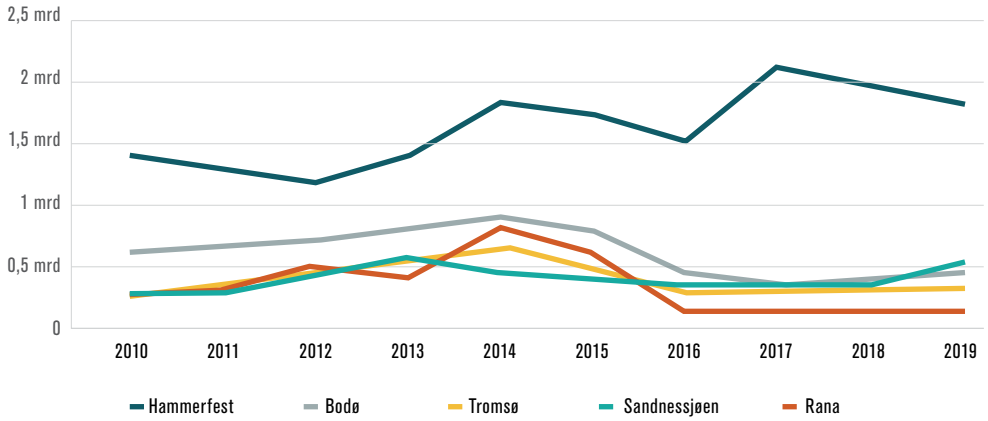

Som vi ser av figuren, har Hammerfest-regionen stått for de største leveransene hvert år i tiårsperioden. Her har leveransene variert fra bunn-noteringen i 2012 på 1,2 milliarder kroner til toppåret 2017 med 2,1 milliarder kroner. Bodø, Tromsø og Rana er et godt stykke unna rekordleveransene i 2014. Sandnessjøen på sin side har hatt en positiv trend de siste årene, og kun rekordåret 2013 overgår leveransene i 2019.

Hvor det leveres: Leveranser til Nord-Norge, Norge utenom Nord-Norge samt eksport. Indeks der 2010 = 100.

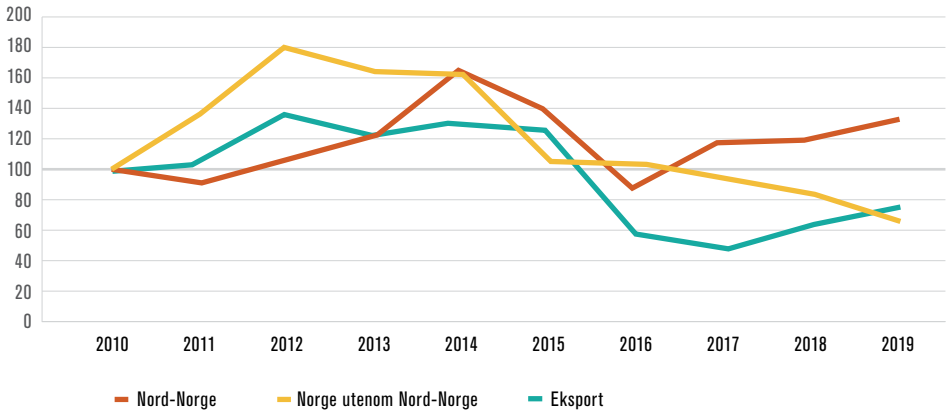

I 2010 ble det levert varer og tjenester til kunder i Nord-Norge for 2,3 milliarder, Norge utenom Nord-Norge for 650 millioner kroner, og leveranser for 715 millioner kroner gikk til eksport. Dersom man indekserer utviklingen med utgangspunkt i leveransene i 2010, ser man at leveransene til Norge utenom Nord-Norge samt eksportleveransene har falt, mens leveransene til kunder i Nord-Norge har økt med 30 prosent i perioden. Dette må sees i sammenheng med flere produserende felt å levere til i landsdelen, i tillegg til utbyggings- og leteaktivitet.

Antall årsverk utført av leverandørindustrien i Nord-Norge. Totalt, samt fylkesvis.

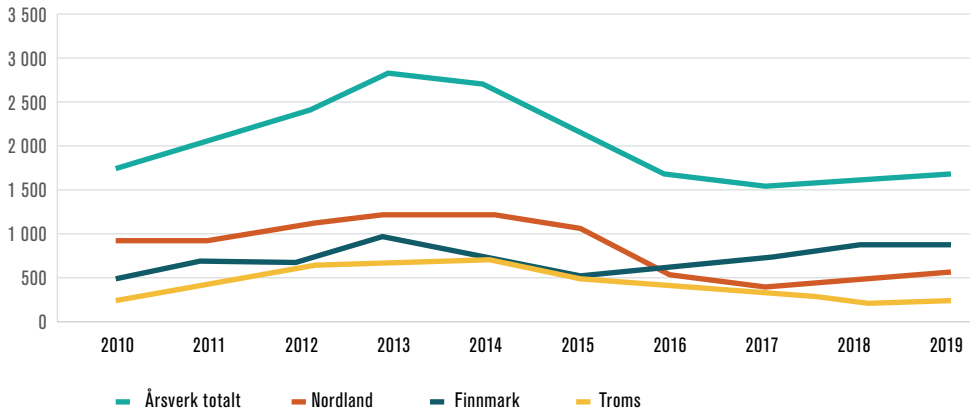

Figuren viser utførte årsverk totalt hvert år, samt per fylke de siste ti årene. I rekordårene 2013 og 2014 ble det utført henholdsvis 2.859 og 2.733 årsverk. I motsatt ende ble det utført 1.526 årsverk i 2015. Antall utførte årsverk har i hele denne perioden holdt seg mest stabilt i Finnmark. For både Nordland og Troms har svingningene vært større. I bunnårene med tanke på sysselsetting, både i Nordland og Troms, er tallet på antall uførte årsverk hele 66 prosent lavere enn i toppåret.

Utførte årsverk per region i årene 2010–2019.
Regioner med mer enn 1.000 utførte årsverk i tiårsperioden.

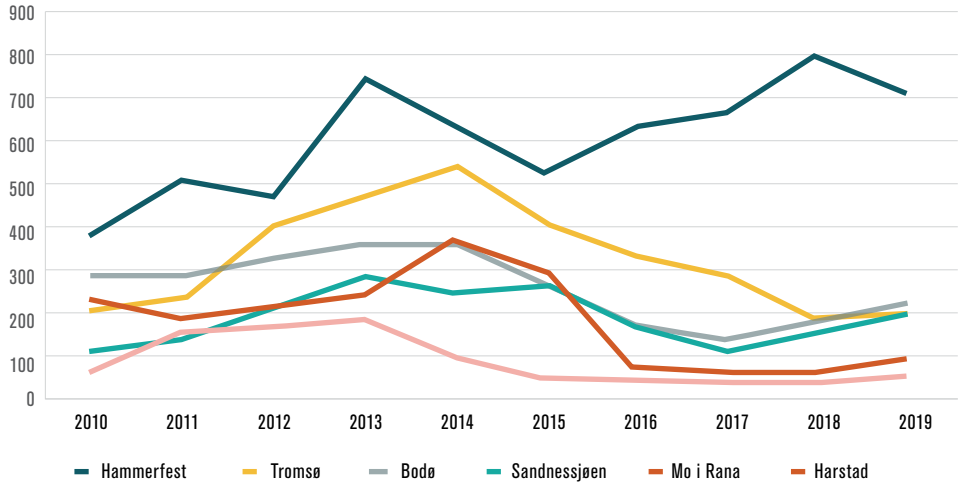

Hammerfest har i hele tidsperioden hatt høyest sysselsetting knyttet til petroleumsrelaterte leveranser. Totalt står regionen for 30 prosent av de 20.567 årsverkene som er utført i Nord-Norge fra 2010–2019. Nest størst sysselsetting i perioden har vært i Tromsø (3.403), men den negative trenden regionen har hatt med tanke på leveranser til petroleumsnæringen er ventet å fortsette fremover. Også leverandørindustrien i Bodø (2.699), Sandnessjøen (2.038), Mo i Rana (1.953) og Harstad (1.006) har utført mer enn 1.000 årsverk tilknyttet petroleumsindustrien de siste ti årene.

Årsverk utført i perioden 2010–2019 med utgangspunkt i utdanningsnivå. Indeks der 2010 = 100

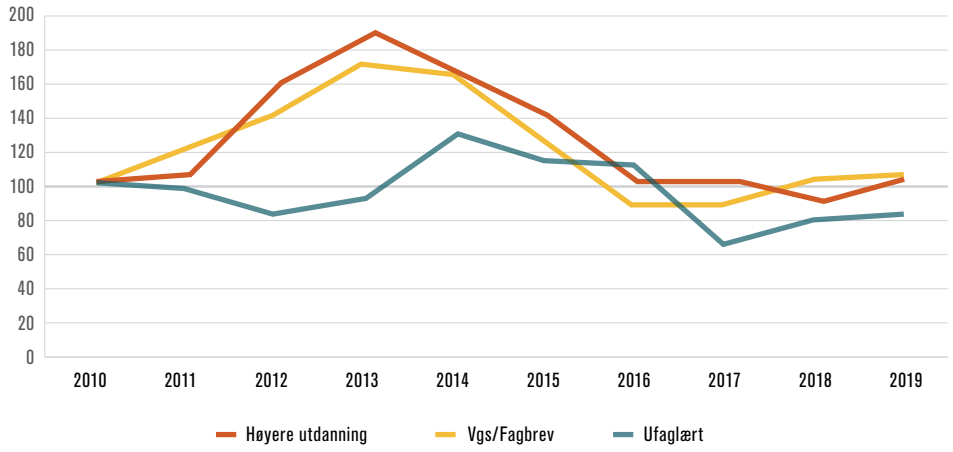

I 2010 ble det utført 1.731 årsverk av nordnorsk leverandørindustri. 590 av årsverkene ble utført av personer med høyere utdanning, 919 hadde videregående opplæring/fagbrev, mens 222 var ufaglærte. Dette er utgangspunktet for figuren. Det var en tydelig vekst for de med høyere utdanning og fagbrev frem til 2013, mens pilene pekte tydelig ned etter dette. Sammenlignet med 2010 utføres det noen flere årsverk av de med fagbrev og høyere utdanning i 2019, mens det utføres færre årsverk av ufaglærte.

Antall leverandørbedrifter i Nord-Norge totalt, samt fylkesvis. 2010–2019

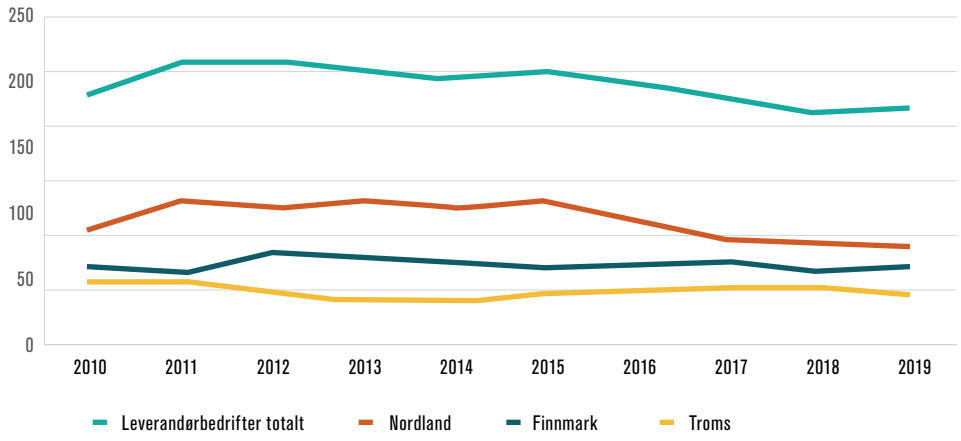

Antall bedrifter med leveranser til petroleumsnæringen var på det høyeste i 2011 og 2012, med henholdsvis 211 og 212. I 2019 var det 178 bedrifter med bransjespesifikke leveranser, og det er særlig i Nordland og Troms at antallet har falt sammenlignet med de høyest målte nivåene. 45 prosent av bedriftene som hadde leveranser i 2010 kunne melde om leveranser også i 2019. Størst var andelen i Nordland med om lag halvparten, mens andelen i Troms og Finnmark var rundt 40 prosent. Dette betyr at en rekke av bedriftene i landsdelen har lang erfaring som leverandør opp mot denne næringen. Det betyr også at det er kommet til en rekke nye leverandører, både med nordnorsk, nasjonalt og internasjonalt eierskap.

Wasco Energy etablerte en 13.000 kvadratmeters fabrikk og tilhørende rørlager i Mo i Rana. Fabrikken påførte 40.000 enkeltrør fra rørledningen Polarled et beskyttende lag av armeringsjern og betong før rørene ble installert på havbunnen.

ENORME INNTEKTER FRA NORDNORSK SOKKEL

I forbindelse med tiårsmarkeringen av Levert-rapporten har vi også gjort beregninger på hva olje- og gassfeltene i landsdelen har omsatt for.

I tiårsperioden 2010-2019 har feltene gitt inntekter i størrelsesorden 450 milliarder kroner, omregnet i 2019 kroner. Tar man med omsetningen helt tilbake til 1997 når Norne startet produksjonen, er beløpet over 660 milliarder fra de produserende installasjonene i Nord-Norge. En betydelig andel av omsetningen har kommet både landsdelen og landet til gode gjennom skatter og avgifter. I 2019 sto de fem produserende installasjonene i Nord-Norge for 11,7 prosent av omsetningen på norsk sokkel.

Den stripete grafen i figuren på neste side viser omsetningen til de nordnorske installasjonene på venstre akse. Den gule grafen viser produksjonen målt i millioner standard kubikk oljeekvivalenter (Sm3 o.e) de enkelte årene, som kan leses av på høyre akse. Omsetningen steg jevnt og trutt fra 2010 og frem til 2014, som er det foreløpige toppåret med en omsetning på 61 milliarder kroner. De påfølgende to årene falt omsetningen i tråd med oljeprisfallet. Omsetningen steg så i 2017 og 2018, og nivået i 2018 nærmet seg den tidligere toppnoteringen i 2014. Omsetningen falt tilbake noe fra 2018 til 2019. Produksjonen har steget gjennom hele tiårsperioden, med et lite unntak fra 2016 til 2017. Olje- og gasspriser på et høyere nivå tidlig på 2010-tallet enn i dag, gjør at omsetningen fortsatt er litt bak toppnoteringen, til tross for betydelig økning i produksjonen.

I perioden 2010-2019 har inntektene fra eksport av gass vært nesten dobbelt så store som for olje. Totalt har inntektene fra gass i perioden vært på 290 milliarder kroner, mot 162 milliarder for olje. I 2019 var gassinntektene på 37 milliarder mens oljeinntektene var på 17 milliarder.

Den andre figuren på neste side viser hvor mye omsetningen fra petroleumsaktiviteten i Nord-Norge utgjør sammenlignet med all omsetning i næringslivet i landsdelen (fastlandsøkonomien). For hver hundrelapp næringslivet omsatte for i 2019, ble det omsatt olje for over 10 kroner fra landsdelen. Gjennomsnittet har ligget rundt 13 prosent for perioden, med en topp i 2014 med nærmere 18 prosent.

Omsetning (i 2019-tall) og produksjon fra felt i Nord-Norge

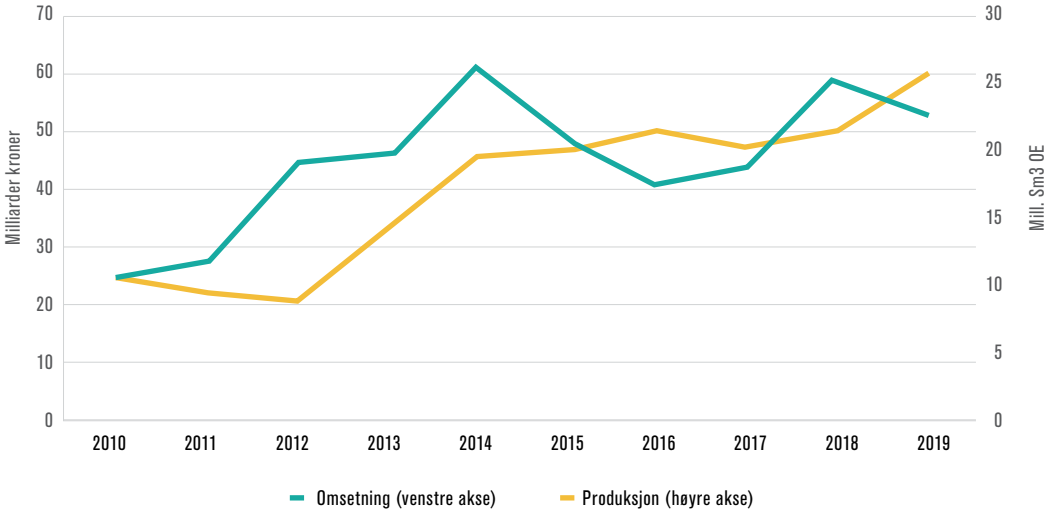

Omsetning fra petroleumsaktivitet i nord
i prosent av total omsetning i nordnorsk næringsliv

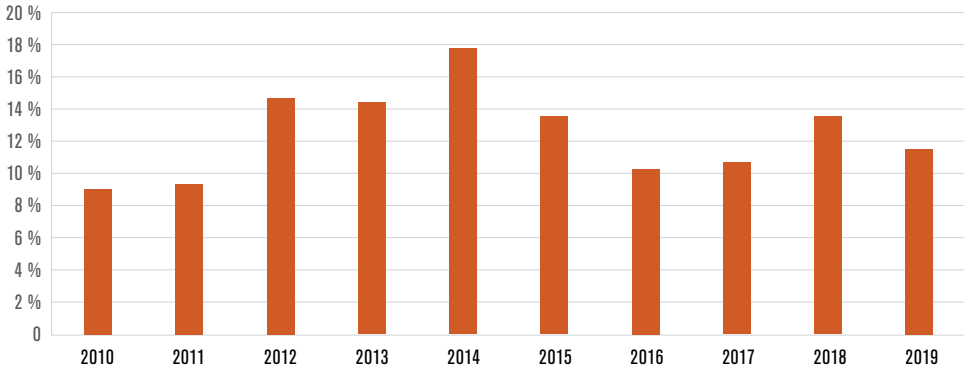

Slik er beregningene gjennomført: Kunnskapsparken Bodø har beregnet omsetning fra de ulike feltene i landsdelen med bakgrunn i produksjonstall. Det er benyttet historiske priser per fat olje (Brent) og gjennomsnittlig importpris til Storbritannia for gass. For LNG er det pris levert i Japan (CIF) som er referansen. Denne prisen er nok noe høy sammenlignet med hva man i snitt vil oppnå, så prisene de enkelte årene er justert ned med 15 prosent. Alle verdier er regnet om fra USD til NOK, og justert for prisvekst slik at alt oppgis i 2019-tall og -kroner. Tallene man kommer fram til vil aldri bli 100 prosent eksakt – dette henger igjen sammen med at produksjonen selges på ulike typer kontrakter, til ulike markeder, og prisene svinger en del gjennom årene. Dette gir likevel en god indikasjon på verdiene som skapes på sokkelen utenfor landsdelen. Total omsetning i næringslivet i Nord-Norge er basert på produksjonstall fra fylkesfordelt nasjonalregnskap.

Sysselsetter nesten 3.400 nordlendinger

Betydelige ringvirkninger av petroleumsaktiviteten i Nord-Norge.

Samlet sysselsatte den nordnorske leverandørindustrien 1.749 årsverk i 2019. Av disse årsverkene ble 67 prosent, eller 1.167 årsverk utført av personer bosatt i Nord-Norge. Ifølge Statistisk Sentralbyrå (SSB) er det 1.368 personer med bostedsadresse i Nord-Norge som jobber med petroleumsvirksomhet, typisk hos operatørselskapene på land eller offshore. Arbeidssted for disse kan være både i og utenfor Nord-Norge. Til sammen er det med andre ord drøyt 2.500 personer i landsdelen som jobber i petroleumsnæringen, enten hos leverandører eller operatører.

Ringvirkninger sysselsetting

Ved å benytte oss av PANDA-modellen (Plan- og analysemodell for næring, demografi og arbeidsmarked) har vi beregnet at de drøyt 2.500 årsverkene bidrar til 852 indirekte årsverk i andre næringer.

Når man summerer de direkte og indirekte årsverkene knyttet til petroleumsaktiviteten i Nord-Norge, viser det en sysselsettingseffekt på nesten 3.400 årsverk. Størst er sysselsettingen i Finnmark med knapt 1.300 årsverk, hvorav en klar majoritet i Hammerfest-regionen. I 2019 stod operatørselskaper, leverandører og den indirekte aktiviteten for nesten 7 prosent av den totale sysselsettingen i privat sektor i Finnmark. I Hammerfest er tallet et sted mellom 20 og 30 prosent. Drøyt 1.200 årsverk i Nordland ble utført direkte eller indirekte som følge av petroleumsaktiviteten, mens tilsvarende tall for Troms var 850 årsverk.

Av de 852 indirekte årsverkene som utføres i Nord-Norge som følge av petroleumssektorens aktivitet, er flest å finne i varehandelen, fulgt av overnattings- og serveringsvirksomhet. Relativt høy pendling av arbeidskraft gjør at det også skapes store ringvirkninger for transportsektoren.

Samlet produksjonsverdi/omsetning for de 852 årsverkene i Nord-Norge som indirekte kan knyttes til petroleumsnæringen er ca. 1,6 milliarder kroner. Produksjonsverdien er beregnet til å være størst i Nordland og Finnmark med rundt 600 millioner kroner, mens det for Troms utgjør omtrent 400 millioner kroner.

Sysselsetting som følge av petroleumsvirksomhet i Nord-Norge 2019

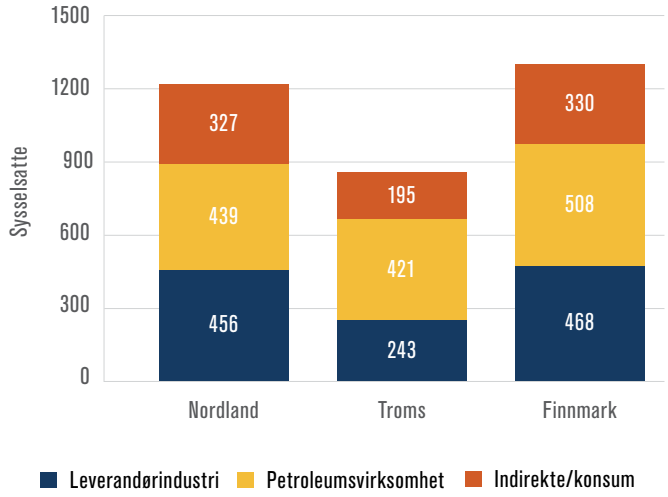

Indirekte virkninger/konsum som følge av petroleumsvirksomhet

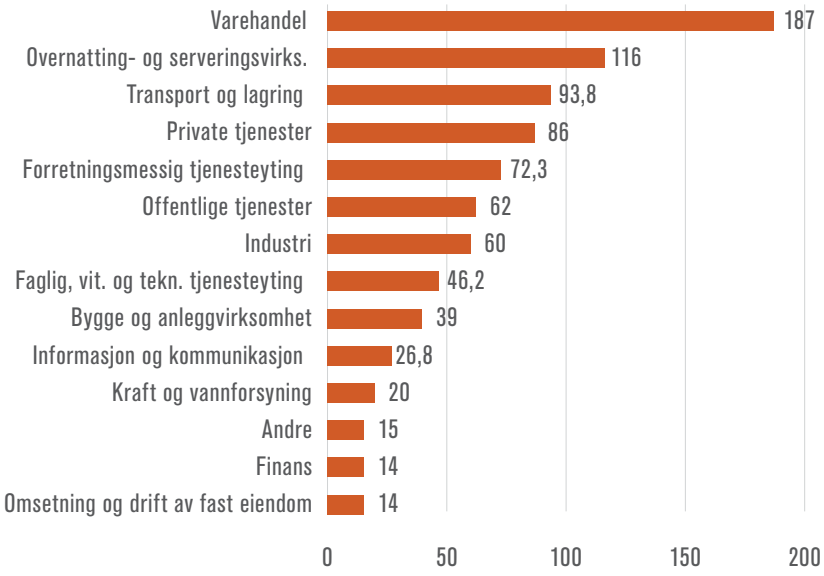

Det som gir størst indirekte ringvirkninger

Figuren viser hvilke deler av leverandørindustrien som skaper mest ringvirkninger i annet næringsliv. For at de indirekte ringvirkningene av leverandørindustriens aktivitet i Nord-Norge skal øke utover den direkte sysselsettingen leverandørenes aktivitet selv skaper, vil det være mest gunstig med økt aktivitet innen produksjon av elektriske produkter og utstyr. Ett årsverk hos disse skaper 0,54 årsverk i ringvirkninger. Typiske aktører som er å finne i denne kategorien i Nord-Norge er kabelfabrikken Nexans på Rognan og belysningsprodusenten Barel i Kirkenes. Ett årsverk utført hos disse, skaper i overkant av et halvt årsverk i ringvirkninger hos øvrig næringsliv. Nest størst ringvirkninger skapes av leverandørindustriens årsverk utført innen gjenvinning av avfall, hvor man finner aktører som SAR og Østbø. Produksjon av metallvarer og konstruksjoner sysselsatte mange nordnorske årsverk i leverandørindustrien i 2019. Denne aktiviteten begrenser seg imidlertid til i overkant av 0,2 årsverk i ringvirkninger per utførte årsverk hos leverandørbedriftene. Vi understreker at vi her har benyttet oss av næringskoder til å kategorisere den enkelte bedrift.

Prosentandel ringvirkninger i Nord-Norge som tillegg til næringen

ISBN-978-82-8151-071-5 (trykt)
ISBN-978-82-8151-072-2 (pdf)

Rapporten er skrevet av
Tom Steffensen, Kristian R. Antonsen, Sunniva Greger og Carl Erik Nyvold

Kunnskapsparken Bodø AS

design
by north™

Prosjektledelse:

KunnskapsParken Bodø

Samarbeidspartnere:

petroarctic

AUPA

Finansiert av:

equinor

vår energi

Nordland FYLKESKOMMUNE

Troms og Finnmark fylkeskommune
Romssa ja Finnmárkku fylkkagielda
Tromssan ja Finmarkun fylkinkomuuni

Olje- og energidepartementet

Lundin Energy Norway

wintershall dea

RN Nordic Oil